

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de
Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1675

Disputatio VI. De Sumptione Eucharistiæ & Dispositione prærequisita.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

19.
Neque ob-
stat Bulla
Pauli IV.

Quae verba Pontificis maximè quoque pro se urgent isti Auctores, qui contemnunt Regularibus fas esse ministrandi infirmis Communionem etiam per modum Viatici. Sed sine sufficiente ratione: quia nimirum in generali concessione non censetur contineri Viaticum, utpote specialem difficultatem habens, & in aliis Bullis sufficienter exceptum. De quo etiam non erat controversia inter Religiosos & Parochos, sed solum de casibus ordinariis, videlicet, an sicut generaliter possunt Regulares in suis Ecclesiis excipere confessiones & dare Eucharistiam recurrentibus ad illos, sic idem possint de foris seu extra domos suas: ipsi alioquin Religiosi tunc temporis non urgebant sibi competere vi privilegiorum administrationem Viatici; utpote non ita pridem clarissimè excepti per *Paulum III.* Solum itaque permittitur eis ministrare Communionem non obligatoriam, sive sanis, sive etiam infirmis, tam extra pro-

Quid per
illam conce-
ditur.

prias domos vel Ecclesias, quam in eadem illas, ut ex verbis praedictis liquet.

Nihilominus si periculum sit, ne moribundus sine Viatico decedat, sive quia parochus deficeret, sive quia communionem injustè negaret; potest, immo ex charitate obligatur sacerdos Religiosus, uti & alius saecularis, ministrare Viaticum ex voluntate saltem tacita Ecclesiae aut superioris Praelati; ut contra *Navarrum* docent communiter Doctores. Idemque est de Communionem paschali, quando injustè negaretur à parochi. Ubi tamen de injustitia & irrationabili denegatione Parochi debet praecedere sufficiens notitia sive certitudo.

DICO II. Ad legitime ministrandam Eucharistiam insuper requiritur, ut non tribuatur, nisi legitime disposito. Pater ex dictis de Sacramentis in communi *disp. 3. quest. 6.*

DISPUTATIO SEXTA.

De Sumptione Eucharistiae, & Dispositione praequisita.

QUESTIO I.

An Sumptio Eucharistiae sit absolute necessaria ad salutem?

1.
Sumptio
Eucharistiae
non est par-
vulis neces-
sarium me-
dium ad sa-
lutem.

DICO: Etsi hoc Sacramentum sit utilissimum ad salutem, ut ex dictis de Effectu illius clarissimè patebit: non est tamen simpliciter necessarium. Ita Theologi communiter. Estque de fide quoad parvulos ex *Tridentino sess. 21. c. 4. & can. 4.* & ex sensu ac usu Ecclesiae parvulis Eucharistiam subtrahentis. Ratio est: quia parvuli justificantur per Baptismum, justificationem autem sine peccato mortali (cujus sunt incapaces) amittere non possunt: adeoque decedentes cum Baptismo sine Eucharistia re suscepta salvantur; voti autem sunt incapaces: adeoque Eucharistia in re vel in voto non est simpliciter omnibus ad salutem necessaria.

2.
Immo nec
adultis, sive
in re, sive in
voto.

Probatum deinde Conclusio generaliter etiam de adultis (de quibus Nonnulli sic loquuntur, ut sentire videantur Eucharistiam esse his necessariam in re vel in voto) quia illud tantum est necessarium medium in re vel in voto, quod re susceptum habet vim conferendi aliquem effectum necessarium ad salutem, qui tamen etiam per votum illius medii possit conferri. Sed Eucharistia re suscepta non confert effectum necessarium ad salutem; cum supponat primam gratiam, quae sufficit: ergo non est necessarium medium in re vel in voto.

Confirmatur I. quia Eucharistia non est medium necessarium ad justificationem à peccato, ergo nec ad salutem. Quamvis autem ad perseverantiam sit utilissima; non desunt tamen alia ad eandem media: ergo non aliter est necessaria etiam adultis, quam sicut observantia aliorum praecceptorum.

Confirmatur II. quia si quis brevi moriturus sumpto Viatico peccet mortaliter, potest per contritionem & poenitentiam justificari & salvari, quamvis nolit, immo non possit (puta, si ipsa die moriturus jam sumplerit Viaticum, sed cum obice, iterum communicare: ergo tali non est Eucharistia necessaria in re vel in voto.

Dices I. Christus *Joan. 6.* generaliter dixit: *Nisi manducaveritis carnem Filii hominis &c. non habebitis vitam in vobis*, sicut *c. 3.* dixerat: *Nisi quis renatus fuerit &c.* ergo Eucharistia est omnibus aequè necessaria, sicut Baptismus. Resp. (praetermissa expositione Variorum de Spirituali manducatione) Scripturam juxta doctrinam communem intelligi de reali manducatione Eucharistiae & tantum habere vim praeccepti, utique concernentis eos solos qui sunt praeccepti capaces, scilicet adultos. Ideoque Christus loquens de Baptismo, qui etiam parvulis necessarius necessitate medii, non utitur verbis significantibus actionem, ut in praecedentibus, sed potius passionem; dicens: *Nisi quis renatus fuerit.* Deinde etsi modus loquendi esset planè similis, dissimilem tamen esse modum intelligendi, constat, tum ex sensu & interpretatione Ecclesiae; tum ex

subiecta materia: quia nempe Baptismus est institutus ad conferendum effectum salutis necessarium, qui deficiente Baptismo haberi nequit, nisi per Baptismi verum, scilicet gratiam justificantem; non autem Eucharistia.

Dices II. Augustinus l. 1. de Peccat. meritis & remiss. c. 20. Epist. 106. & alibi sæpe verba Christi Joan. 6. Nisi manducaveritis carnem Filii hominis &c. etiam extendit ad parvulos, inde solius probate peccatum originale in parvulis, Quibus proinde olim post Baptismum Eucharistia tribui consueverat, ut colligitur ex Dionysio de Eccl. Hierarch. cap. 7. prope finem & aliis antiquis Patribus. Huius quoque usus meminit Alcuinus l. De divin. offic. c. De Sabbato sancto. Et Hugo de S. Victore l. 1. de Sacram. c. 20. Pueris (ait) recens natis idem Sacramentum in specie Sanguinis est ministrandum digno Sacerdotis: quia tales naturaliter jugere possunt. Resp. Augustinum (idem est de Innocentio 1. Epist. 93. apud Augustinum) non loqui de reali sumptione Eucharistia, sed potius de unione & incorporatione quadam cum Christo, quæ etiam per Baptismum habetur, & metaphoricè dicitur manducatio & potatio, seu participatio corporis & sanguinis. Nam (ut ait idem Augustinus l. 3. de peccat. meritis & remiss. c. 4.) nihil agit aliud, cum parvuli baptizantur, nisi ut incorporentur Ecclesie, id est, corpori Christi membrisque socientur. Et infra: Nisi manducaverim homines carnem ejus, hoc est, participes facti fuerim corporis ejus, non habebim vitam. Et concludit, non solum in regnum Dei non baptizatos parvulos intrare non posse, sed nec vitam æternam posse habere, præter Christi corpus; cui ut incorporentur, Sacramento Baptismi imbuuntur. Et cap. Quia passus est 36. de Consecr. dist. 2. & cap. Nulli est 13. de Consecr. dist. 4. ex Augustino dicitur: Nulli est aliquatenus ambigendum, tunc unumquemque Fidelium corporis sanguinisque Domini participem fieri, quando in Baptismo membrum Christi efficitur, nec alienari ab illius panis, calicisque consortio, etiam si, antequam panem illum comedit, & calicem bibit, de hoc seculo in imitate corporis Christi constitutus abscedat. Sacramenti quippe illius participatione, ac beneficio non privatur, quando ipse hoc, quod illud Sacramentum est, invenit. Et quamvis hæc verba hodie in operibus Augustini non reperiantur, ea tamen refert Beda in illud 1. Cor. 10. Calix benedictionis &c. Et ferè omnia etiam ex Augustino recitat Hugo de S. Victore supra.

Instabis: Augustinus l. 1. De peccat. meritis c. 20. ait: Dominum audiamus, non quidem hoc de Sacramento, lavari dicentem, sed de Sacramento sancte mense sua, quod nemo ritè nisi baptizatus accedit; Nisi manducaveritis carnem meam &c. indeque probat id necessarium esse etiam parvulis; ut habeant vitam; loquens utique de ipso Sacramento Herinex Sum. Theol. Pars IV.

Eucharistia proprio jam baptizatis. Resp. Eiusdem ex contextu aliisque locis mentem Augustini esse manifestam, quod scilicet verba Christi prolata de ipso Sacramento Eucharistia jam baptizatis proprio, etiam verificentur in parvulis, alio tamen modo, quam in adultis, ratione scilicet unionis per gratiam Baptismi cum corpore & sanguine Christi: quamquam ad ipsum Sacramentum Eucharistia nemo ritè nisi baptizatus accedat. Unde ibidem Augustinus præferat: Verumtamen si percepto baptismo de hac vita emigraverit, soluto reatu cui originaliter erat obnoxius, perficietur in illo lumine veritatis &c. nimirum, quia ut ait idem Augustinus l. 2. c. 28. in Baptismo omnino plena & perfecta sit remissio peccatorum.

Unde manifestum est, nil magis alienum à mente Augustini, quam quod parvuli per lavacrum non perfectè emundentur à peccato, vel quod sine nova culpa in Dei iram recidant; quorum alterutrum foret necessarium, si realis sumptio Eucharistia esset eis necessaria ad salutem. Usus autem antiquus ministrandi Eucharistiam parvulis non probat necessitatem illius pro talibus. Ut enim (inquit Trident. sess. 21. c. 4.) Sanctissimi illi Patres sui facti probabilem causam pro illius temporis ratione habuerunt, ita certè eos nullam salutis necessitate id fecisse, sine controversia credendum est.

QUÆSTIO II.

An & Qualiter Sumptio Eucharistia sit præcepta jure divino?

Dico I. Datur præceptum divinum sumendi Eucharistiam, Ita D. Thomas q. præceptum 80. art. 1. & alii communiter, adeò ut Valentia sentiat, jam nullum Catholicum docere contrarium; quamvis quidam Antiqui contrarium docuisse referantur.

Probatur I. ex Joan. 6. Nisi manducaveritis carnem Filii hominis, & biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis. Quæ verba de manducatione sacramentali esse intelligenda ostendimus disp. 3. q. 1. & manifestè significant necessitatem; non quidem mediè, ut quæst. præc. ostendimus, ergo saltem necessitatem præcepti.

Probatur II. ex verbis Christi Luca 22. Hoc facite in meam commemorationem. Quibus verbis præcepit non tantum consecrationem, sed etiam sumptionem hujus Sacramenti q. d. Id quod nunc agitur, dum ego accipio panem, consecro & dispense, & quod vos agitis accipiendo & manducando; hoc volo in Ecclesia mea fieri, quæ laicis & sacerdotibus constat. Atque ita præcipit, ut singuli respectivè faciant, quod ad se spectat. Quod confirmatur ex Tridentino sess. 13. c. 2. dicente, in illius sumptione

sumptione colere nos sui memoriam praecepit. Nec dici potest Christum tantum voluisse, ut quando Eucharistia sumitur, tunc recoiatur memoria illius: alioquin enim obligaretur communicans habere actualem memoriam passionis Christi, quod nullus apprehendit. Deinde Tridentinum supra docet, Christum praecepisse coli memoriam suae passionis per ipsam sumptionem: adeoque ipsa secundum suam substantiam praecipitur, estque memoriale seu commemoratio Dominicae passionis. Ratio congruentiae est maxima hujus Sacramenti utilitas; immo moralis adversus peccata, & ad conservandam Dei gratiam necessitas.

7. Obligatio omnes adultos baptizatos,

Immo etiam non baptizatos, ut plurimi volunt,

DICO II. Praeceptum divinum sumendi Eucharistiam obligat omnes adultos, qui ad sufficientem discretionem pervenerunt: valde tamen verosimiliter solos baptizatos. Prima pars est manifesta ex generalitate verborum Christi. Secunda pars est contra Nazareos & alios plurimos, qui ex generalitate verborum Christi Joan. 6. quae Christus loquebatur etiam non baptizatis, putant hos quoque obligari, ut se capaces communionis reddant; idque non solum ex vi praeccepti de Baptismo, sed etiam vi praeccepti Communionis: quia eo ipso, quod praecipitur cupiam aliquid facere, tenetur ex vi praeccepti adhibere media ad id necessaria. Quemadmodum obligantur peccatores; non ut in malo statu communicent, sed peracta digna poenitentia. Neque eadem (inquiunt) ratio est de praeccepto Confessionis: quia hoc non obligat absolute omnes, sed tantum baptizatos, & quidem sub conditione, si post Baptismum peccaverint moraliter.

8. Sed non satis probans,

Nihilominus secundam partem tenet Dominicus Soto & plures alii: nam hic specialis obligationis titulus ex lege non satis constat, adeoque non est asserendus: etiam enim verba dicta sunt generaliter etiam non baptizatis, facile tamen intelligi potest, quod tantum referantur ad tempus Baptismi suscepti; sicut certum est, etiam ad tempus tunc adhuc futurum instituentis ac promulgantis Eucharistiae. Et sicut verba Christi: *Hoc facite in meam commemorationem*, referuntur ad solos fideles. Sicut denique cetera praeccepta positiva Christi censentur fieri solis baptizatis, excepto praeccepto ipsius Baptismi, quod utique concernere debet non baptizatos. Confirmatur: quia in Baptismo homo nascitur, in Eucharistia nutritur; nullus autem habet obligationem nutrimenti, nisi jam natus: nec tenetur homo speciali titulo nasci spiritualiter, ut spiritualiter nutriatur, sed solum supposita nativitate tenetur spirituali alimonia uti. Quemadmodum etiam si Confirmatio, quae est accretio spiritualis, fuisset à Christo praeccepta, non afficeret hoc praecceptum specialiter non bap-

tizatos, quasi hi speciali titulo obligarentur spiritualiter renasci, ut postmodum accrescant, sed solum nativitate supposita tenerentur crescere per Confirmationem.

DICO III. Praeceptum divinum ad sumptionem Eucharistiae non obligat parvulos aut perpetuo amentes. Est certum ex communi praxi Ecclesiae & Tridentino sess. 21. c. 4. dicente, parvulos usu rationis carentes (idem est de perpetuo amentibus) nulli obligari necesse est ad sacramentalem Eucharistiae communionem: si quidem per Baptismum lavacrum regenerati & Christo incorporati, adeptam iam gloriam Dei gratiam in illa aetate amittere non possunt. Addit, non ideo tamen mandatum esse antiquitatem, si eum morem in quibusdam locis aliquando servavit, & sanctissimos illos Patres suscipi probabilem causam habuisse. Ratio autem cur Ecclesia hunc usum hodie non admittat, est: tum quia infantes carent noticia & gusto hujus caelestis cibi, ac devotione decente: tum maxime quia est res subiecta variis irreverentiae periculis maxime adeo multiplicato infantium Christianorum numero, ad inhibito generatum usu calicis, infantibus cibi solidi incapibus faciliore. Augmentum verò gratiae inde parvulis obveniens non tenetur Ecclesia modo minus congruo eis procurrere, sed e contra iustis de causis potuit inhibere ministris Ecclesiae, ne parvulis hoc Sacramentum ministrarent. Et quamvis non extet prohibitio expressa: immo tamen urgente Episcopo Brixisiensi, non placuerit Tridentino communiter hunc usum damnare, cui favent primitive Ecclesiae monum. prout refert Palaeus in l. 17. c. 7. n. 17. tamen est ipso usu & sensu Ecclesiae Latinae id modo creditur illicitum. Et favet Rituale Romanum Tit. 4. Sacram. Eucharistiae, ubi arce. dis ab Eucharistia accensere videtur infantes, dicens: *in etiam pro ob etatis imbecillitatem non dum hujus Sacramenti cognitionem & gustum habent, administrari non debet; id est, non potest; ut suadet contextus.* Quo sensu in Regula S. Francisci prohibetur aequitatio extra necessitatem, per verba: *Et non debeant equitare.* Ex quibus etiam manifestum est, nullam praeccepti necessitatem adstringi adultos, ut parvulis usum hujus Sacramenti procurent.

Parvulis porro profuisse usum Eucharistiae ad augmentum gratiae, adeoque etiam profuturum esse, si eis ministraretur, tradit recepta hodie Doctorum sententia contra Paucos. Quam satis confirmat antiquus usus sanctissimorum Patrum, qui (ut ait Tridentinum sup.) sui facti probabilem causam habuerunt; nec Sacramentum hoc contulissent incapibus effectum illius. Deinde parvuli ex susceptione Sacramenti Confirmationis percipiunt augmentum gratiae; ergo similiter ex susceptione Eucharistiae.

Dices I. cum Nonnullis: Patres id fecerunt, quia existimabant, quod forte parvuli obligarentur lege: Nisi manducaverint, non possunt in Regnum caelorum. Resp. id gratis dicitur, & contra re-

speciem Patrum, praesertim Dionysii Arcepagitae ab Apostolis instructi: cur enim credantur rem certo falsam existimasse veram, aut etiam de ea dubitasse? Est etiam contra Tridentinum sess. 21. c. 4. dicens: *Papae habuisse facti sui probabilem causam.* Item eos id nulla necessitate salutis fecisse. Recerunt ergo, quoniam credebant parvulos esse capaces fructus spiritualis Eucharistiae. Quod tamen a fortiori etiam credidissent, si realem illius sumptionem parvulis ad salutem esse necessariam existimassent.

Dices II. cum Nonnullis aliis: Etsi olim Eucharistia profuisset parvulis, quando concurrebat voluntas Ecclesiae; non tamen modo, quando Ecclesia prohibet. Resp. id non esse verosimile, tum quia non requiritur voluntas Ecclesiae, sed sufficit voluntas Christi pro parvulis, uti pro Baptismo & Confirmatione (esto haec Sacramenta parvulis extra necessitatem conferri Ecclesia prohiberet) tum quia etsi nolit Ecclesia illam dari, non vult tamen, ut si secus fiat, non habeat effectum. Ecclesiae voluntas non aliter potest dum non est obex, impedire effectum, quam quatenus potest impedire validum Sacramentum, eiusque validum ministerium.

Dices III. Eucharistia datur per modum cibi; cuius natura est, partes vi caloris deperditas restaurare; quod locum non habet in parvulis, defectu liberi arbitrii. Deinde non possunt seipso probare, nec Corpus Domini contra cibum profanum diiudicare; quod tamen requiritur Apostolus 2. ad Cor. 11. uti nec commemorationem facere Christi patientis; quod similiter requirit Christus apud Apostolum sup. & Luca 22. Alia igitur ratio probabilis Patrum olim fuit, ob quam concesserint parvulis Eucharistiam, sive destructio ritus gentilis, quo eis dari solebant idolothyta, prout Nonnulli, sive munimen contra infestationem Maleficarum, ac malorum daemonum: quemadmodum non numquam etiam defunctis traditum fuerat, testimonio S. Joannis. c. 6. pro ut alii Theologi, qui Tridentino aderant responderunt; quorum plerique negarunt gratiam augeri teste Palavicino l. 17. *Histor. Trident. c. 6. n. 12.* immo Non nemo (ut testatur idem c. 11. n. 21.) loco rationis allegatae à Concilio petijt alteram apponi, quasi desumptam ab Apostoli mandato: *Probet seipsum homo.*

Resp. Naturam cibi esse quoque, ut augeat; qui proinde sumptus, etsi vi caloris nil divinitus absumptum foret. Magis autem id convenit cibo huic caelesti, etsi nil absumptum fuerit in anima pro pugnam spiritualem, quae nec est continua, nec plerumque detrimentum animae, quale calor corpori, iusto certante & vincente, adfert; neque extitit in Deipara, tametsi cum fructu gratiae participante hunc cibum, Verba

Hernex Sum. Theol. Pars IV.

Apostoli & ipsius Christi diriguntur ad compotes rationis. Alioquin etiam usu rationis de facto destitutis, qui eo usi fuere, nisi aliud obstat, dandam in articulo mortis Eucharistiam, patet ex infra dicendis. In quibus, uti & in extaticis, quae circa se aguntur ignorantibus, nihilominus haud deesset fructus gratiae. Ut proinde non sit quaerendum effugium in deletione usus gentilis de participando idolothyta (qui utique dudum cessaverat temporibus *Alumni & Hugonis à S. Victore*, quibus usus communicandi infantes adhuc vigeat) aut in munimine contra daemones & maleficas, nisi quatenus hoc ex augmento gratiae Sanctificantis, gratijsque externis vi Sacramenti dandis resultabat. Frivolè quoque allegabatur manifestus abusus (ex quo utique probabilis veteris usus ratio non poterat depromi) quo olim videtur à quibusdam Grecis nimium visis *Bellarmino l. 1. de Purgat. c. 5.* velle juvare animas defunctorum, Eucharistia data defunctis: qui etiam reprobatur *Can. 83. Concilij Quini Sexti.* Et ne per umbram quidem ex *Joan. 6.* colligi poterat. Denique meritò neglectum fuit à Patribus, quod quidam Episcopus apud *Palavicinum sup. n. 12.* expuncta ratione Concilij substitui contendebat.

Dices IV. Ergo etsi infans hostiam casu repertam comederet, reciperet gratiam. Responderi posset cum *Joanne Pontio disp. 44. q. 13. n. 108.* Neg. Seq. quia putat non censeri Christum voluisse, ut conferret gratiam, nisi quando ministratur ei tamquam Sacramentum. Sed est conjectura. Obstat enim, quod recipiat verum Sacramentum, cuius est capax, etiam quoad effectum gratiae; cum sit iustus. Sacramenta autem suscepta sive applicata subjecto causant velut causae naturales gratiam, quando non est obex; prout hic non est. Intentio verò in parvulis non requiritur. Ita *Lugo, Dicastillo & alii.*

Instabis: Ergo etiam si adultus casu manducaret hostiam consecratam nesciens esse talem, reciperet gratiam. Respondetur communiter, Neg. Seq. eò quòd in ipso requiratur intentio suscipiendi Sacramentum, quae ibi non est, sed potius opposita, scilicet comedendi tamquam cibum communem.

Haec tamen Responsio patitur difficultatem non modicam. Etenim haecenus non video, cur etiam tali casu adultus iustus non reciperet gratiam, veluti recipiens verum Sacramentum sine obice: Sacramenta autem sine obice recepta conferre gratiam ex opere operato, est doctrina fidei. Intentio quoque specialis etsi in adulto suscipiente requiratur quoad Sacramenta consistentia in usu sive actione, quae proinde conficienda sunt, & alioquin forent invalida: non tamen in Eucharistiae susceptione.

12
An infans
hostiam casu
repertam
comedens
reciperet
gratiam.

13
An idem sit
de iusto ad-

ceptione, quae prius confecta, per sumptionem tantum applicatur, & quidem subiecto disposito. Alioquin si etiam alia sacramenta possent valide confici, adeoque applicari subiecto non habenti obicem, utique haberent in iis, uti in parvulis, effectum, v. g. Baptismus conferret characterem & gratiam. Neque potest capax Sacramenti illud suscipere verè & validè, quin sacramentaliter. Quàmvis non baptizatus non sacramentaliter, sed merè materialiter instar canis Eucharistiam sumeret, quaecumque foret in eo intentio, eò quòd non in ratione signi collativi gratiae, ad quam practice significandam, est instituta non nisi respectu subiecti baptizati.

Deinde fortasse non deest sufficiens intentio interpretativa in casualiter manducante Eucharistiam: qui etsi nolit scienter manducare Eucharistiam tamquam cibum communem, si tamen id ignoranter aut contra culpam fieret, quidni ceteri possit velle, ut illa profit quantum potest? Sicut etsi incidenti egro in phrenesim illicitè detur Eucharistia, non expectato, si speretur, lucido intervallo, isque illam sumat quasi cibum communem, tamen accipit gratiam, censeturque habere sufficientem, si quae requiratur, intentionem, ut etiam tali casu dato sibi profit Eucharistia. Nec posset ad se redeunti eadem die tribui iteratò Communio aut Viaticum. Manducationem denique Eucharistiae quae talis non requiri humanam & liberam, patet in parvulis ac moribundis usu rationis destitutis. Utramque hanc viam, me viso, sed juxta morem non citato, propositam nunc reperio à *Bosio de Eucharistia* sect. 8. Concl. 4.

14.
Adultus,
lapsus à se
in phrenesim
manducandum est
Viaticum, si
absit periculum irre-
verentiae.

Notandum verò, quòd etsi iis, qui à sufficientem discretionem hactenus non venerunt, non sit juxta praedicta ministrandum Eucharistiae Sacramentum, illis tamen, qui aliquando usum rationis habuerunt, sed postea per morbum, phrenesim vel similem causam amiserunt, administrandum est per se loquendo hoc Sacramentum in articulo mortis, uti & extrema Unctio: si videlicet non sonatur eos in malo statu incidisse in amentiam, sed potius praesumatur oppositum, & non sit periculum vomitus, aut alterius irreverentiae. Ita communiter Doctores. Et colligitur manifestè ex Concilio Carthaginiensi IV. can. 76. & refertur can. Is qui Poenitentiam 26. q. 6. Item supponitur in Toletano XI. can. 11. Item adferri solet Africanum I. can. 3. & refertur can. 7. Causa & quest. cit. Idem approbat Catechismus Romanus cap. de Eucharistia n. 49. dicens: Amenibus, qui tunc à pietatis sensu alieni sunt, Sacramenta dare minimè oportet: quàmvis, si antequam in insaniam inciderint, piam & religiosam animi voluntatem praese tulerunt, licebit eis in fine vitae ex Concilii Carthaginiensis decreto Eucharistiam administrare; modo vomitionis vel

alterius indignitatis & incommodi periculum nullum timendum sit. Ratio est: quia si detur Eucharistia, potest illis prodesse: habetque infirmus jus ad extrema Sacramenta, quorum est capax, quando nullà obstat prohibitio. Unde obligantur etiam pastores ex justitia talibus dare Eucharistiam, itaque per modum Viatici: praesertim cum in vita Christianè transactà sufficienter praecesserit devotio, & includatur voluntas, utem interpretativa recipiendi Viaticum, uti & extremam Unctionem. Semifarui autem vel habentes debilem usum rationis (quales dicuntur esse multi ex recenter convulsis in novo orbe) sicut sunt capaces Sacramenti Poenitentiae, sic eis est ministranda Eucharistia, saltem in articulo mortis & Paschate, quando absit periculum irreverentiae.

De Energumenis, si utantur ratione, & absit periculum irreverentiae, dicendum est eis similiter dari posse Eucharistiam, non tantum in articulo mortis, ut in Paschate, sed etiam frequentius, prout prudens Confessarius judicaverit expedire ad expellendum vel frænandum daemone, vel ad patientiam & utilitatem obsessi. De quo videri potest *Prosper. l. 4. aliàs parte 4. De praedict. & promiss.* cui titulus est, *Dimidium temporis cap. 6.* Idem expressè conceditur in *Arausiano I. can. 14.* & confirmatur ex praxi Ecclesiae. Idem docet *D. Thomas, Suetus, Suarez & Doctores passim.* Quare etiam in Rituali Pauli V. inter arguendos à S. Communione, qui particulatim recitentur, non exprimentur Energumeni. Immo in *Tit. De exorcizandis obsessis* praescribit: *Admoneatur obsessus, ut sacra Confessione & Communione sepius ad arbitrium Sacerdotis se communiat.* Unde constat non esse receptum, saltem hoc tempore ab Ecclesia, si quid apud nonnullos Veteres reperitur de neganda Energumenis extra mortis articulum Communione.

Similiter mutis & surdis à nativitate, si non appareant indispositi, & ex nutibus satis constat eos cibum illum distinguere à profano (quod eos signo edoceri posse experientia ostendit) & accipere in tempus salutis; potest praebere Eucharistia in articulo mortis & Paschate: imò si asecretio sit maturior & perfectior (qualem, & quidem notabilem quandoque deprehensam scio) etiam saepius, v. g. in solemnioribus festivitibus, ut docet *Layman & alii*: quemadmodum possunt confiteri & absolvi juxta *Sauhez, Navarrum & alios.* Secus est, si similes sint à nativitate caeci: tunc enim non videntur capaces Eucharistiae dignoscendae, adeoque nec sumendae magis quam perpetuo amentes.

Pueri rationis capaces obligantur jure divino, quando cibum hunc possunt à profano discernere: adeoque est obligatio illis

...dandi Eucharistiam, quando sunt in articulo mortis; quamvis necdum ad communionem paschalem sint admissi, suntque, quoad fieri potest, instruendi: alioquin enim juri divino nunquam satisfacerent. Et quamvis eos hoc non obligasset pro tali tempore, secluso articulo mortis: hoc tamen appposito obligat pro illo determinato tempore. Ita Cajetanus, Suarez, Bonacina, Lugo & alii pessim contra Vasquez & quosdam alios oppositum existimantes, & contra Navarrum existimantem esse arbitrarium. Quare corrigendus videtur quorundam parentum abusus, qui ne cogantur solvere Parochis funeralium jura pro majoribus solvi consueti, prolibus periclitantibus, ministrari Eucharistiam nolunt. Potius autem deberent Parochi in jurium præfatorum exactione dissimulare tali casu, quam permittere, ut proles tam maturæ sine extremis sacramentis decedant.

Drco IV. Valde probabile est, præceptum divinum obligare per se in articulo mortis quantumvis infirmus aliquoties in vita, aut etiam in Paschate communicasset; tum quia est communior sensus Doctorum: tum quia finis præcepti, nempe restauratio virium & confortatio contra tentationes, in via salutis, maxime locum habet in moribundo. Consonat etiam sollicitudo fidelium, cura pastorum, & antiquissima consuetudo asservandi Eucharistiam, ne infirmi unquam priventur Viatico. Quam appellat Legem antiquam ipsum Concilium Nicænum can. 13. ammirum, ut si quis (inquit) egredietur de corpore, ultimo & necessario Viatico minime privetur. Immo cum sit cibus spiritualis animæ, non tantum in articulo mortis, sed sæpius in vita sumendus est, ut spirituales animæ vires foveantur & reparentur; ideoque Christum conformiter ad finem præcepti obligasse ad sæpius in vita communicandum, docet Suarez, Præpositus & plures alii. Et quamquam hoc indeterminatum sit, ei tamen sufficienter juxta omnes Doctores est provisum per determinationem Ecclesiæ præcipientis annuam communionem.

Nihilominus prædicta omnia non vincunt, sive in articulo mortis, sive sæpius in vita esse à Christo graviter præceptam Eucharistiæ sumptionem. Finis namque Eucharistiæ sæpius sumendæ videtur aliis mediis posse ad sufficientiam, etsi non tam perfecte, obtineri. Plures enim præterea sunt spirituales animæ cibi, seu qui illam spiritualiter nutriunt, scilicet exercitia virtutum, præsertim charitatis. Nec similitudo cibi corporalis per omnia quadrat: cum hic per plures annos aut dies differri nequeat, sicut potest Eucharistia, quantum est ex parte præcepti divini. Confortatio etiam contra tentationes, præsertim in articulo mortis, posset haberi per orationes aut alia Sacramenta, puta Pœni-

tentiæ, & præsertim extremæ Unctionis. Sollicitudo autem & antiqua lex circa Viaticum, item quod appelletur necessarium, non convincit esse aliam legem, quam Ecclesiasticam Concilio Nicæno anteriorem. Verba denique Christi Joan. 6. Nisi manducaveritis &c. in rigore videntur verificari in unica manducatione seu sumptione. Quare sic tenent Varii etiam recentiores, cum Victoria & Ledesma; nempe unica Communionem in vita satisfieri præcepto quæ præcisè divino: cujus obligatio non est amplianda, nisi sufficienter constet.

Petes I. An liceat sæpius eodem die communicare? Resp. Neg. etsi id jure divino non sit prohibitum, sed tantum jure Ecclesiastico, saltem consuetudinario. Quod constat, tum ex sensu omnium Doctorum cum D. Thoma q. 80. art. 10. tum ex generali usu totius Ecclesiæ, & sensu omnium fidelium. Colligitur etiam à fortiori ex eo, quod nequidem sacerdotibus extra casum necessitatis & diem Nativitatis Ecclesia permittat sæpius in die celebrare. Excipe casum, quo Sacramentum alioquin in manus hæreticorum aut infidelium veniret, vel aliàs indignè tractaretur: quod enim pro Sacramenti reverentia est introductum, non debet in ejus dispendium retorqueri.

De hora autem quæ communicatio laicalis fieri debeat, nihil etiam est à Christo statutum, immo nec ab Ecclesia. Unde secluso scandalo & inconvenientiis fieri posset à jejuno qualibet horâ diei naturalis. Ita Coninck, Bonacina d. 4. q. 7. p. 1. n. 14. & alii Doctores patiuntur. Idemque interdum practicari vidi, quod scilicet deforis ad lucrandam Indulgentiam seriùs advenientes sub Vesperam diei adhuc jejuni communicarent. Quamvis occasio ista sit rara, uti & rarum jejunium eò usque protrahatur, ob rei incommoestatem.

Petes II. An expediat laicos indies communicare? Resp. expedire, quantum est ex parte Sacramenti: quia est symbolum maximum amoris Christi erga homines, & in eo vicissim homines ostendunt reciprocum amorem erga Christum. Deinde in eo confertur maxima gratia, & confortatio virium, quibus homo quotidie indiget. Unde præclare dixit Ambrosius l. 5. de Sacram. c. 4. Si quotidianus est panis, cur post annum illum sumis? accipe quotidie, quod quotidie tibi præbit. Sic vive, ut quotidie merearis accipere. Similiter alii Sancti frequentem hujus Sacramenti sumptionem deprædicant, suppositâ congruenti dispositione. Ideoque D. Bonavent. d. 12. p. 2. a. 2. q. 2. in corp. dicit, quod si quis semper esset paratus, semper inutile esset hoc Sacramentum recipere, ut scilicet haberet habitaculum mundum, & spiritualiter comederet hunc cibum cum honore & devotione. Quia igitur tempore Ecclesiæ primitivæ erant mudi per Baptismi innocentiam, & charitate ardentes per devotionem Spiritus sancti, ideo congruebat eis quotidie communicare.

Unde probatur biliter satisfieri præcepto divino per unicam communionem.

20. Non licet ex jure Ecclesiastico sæpius unâ die communicare.

Quævis diei horâ à iâ licet Laico aut etiam Sacerdoti modo laicè.

21. Quotidianam Communionem per se utilis.

22.
Per accidens
ordinarium
non est om-
nibus iustis
passim sua-
denda.

Verum cum nimia familiaritas pariat quandoque contemptum, & quotidianam huius vitae occupationes ac distractiones in plerisque, praesertim in saeculo degentibus, non permittant quotidie dignam praeparationem ac devotionem, qualem hoc Sacramentum requirit; idcirco ex conditione fumentis non expedit laicos passim quotidie communicare, juxta *D. Thomam* *supra*, *D. Bonaventuram* *supra*, & alios Theologos communiter. Quoties autem laici sint ad communionem admittendi, non potest una regula definiri, sed ex puritate conscientiae, devotione erga hoc sanctissimum Sacramentum, aliisque circumstantiis corporis & animae judicabit prudens Confessarius: à quo juxta *Henriquez* & *Tannerum* major est cura gerenda circa feminas, quae illusionibus daemonum facilius seducuntur.

23.
Singularis
doctrina
circa hoc
punctum
reijcitur.

Non est autem ulatenus probandum, quod unus vel alter Hispanus apud *Lugo* d. 17. *sect. 1.* scripsit recenret, expedire cuilibet non gravato culpa mortali quotidie communicare, sive sit nobilis, sive civicus, sive rusticus, sive continens, sive uxoratus, etiam post copulam maritalem, aut pollutionem ista die voluntarie procuratam.

Hoc enim alienum planè est à sensu Sanctorum, *Francisci*, *Thomae*, *Bonaventurae*, *Ignatii* &c. Non est quoque hac in re dumtaxat spectandus fructus, scilicet augmentum gratiae, inde proveniens iusto communicanti, sed etiam dignitas & reverentia tanti Sacramenti; quae magis postulat, ut non sumatur quotidie, nisi à valde perfectis. Neque est urgendum exemplum primorum Christianorum; nisi & eorundem vitae ac fervoris imitatio ostendatur. Unde *D. Bonav. supra*: *Si videat (inquit) se esse in statu Ecclesiae primitivae, laudandum est, quotidie communicare* &c. Augmentum verò gratiae respondens inde votae & tepidae Communioni modicum est, quod abundè rarior & ferventior Communio compensat: *Quia (inquit D. Bonav. supra ad 1.) majorem efficaciam credo quod recipiat homo in una Missa vel manducatione cum bona praeparatione, quam in multis, si non se praepararet diligenter.* Deinde Eucharistia etiam decies in die sumpta conferret augmentum gratiae; & tamen ob hoc non congrueret illam toties de die indifferenter à quolibet iusto sumi: immo congruentissime Ecclesia ob reverentiam Sacramenti inhibuit, ne plus quam semel in die sumatur, etiam à Sacerdote. Sanè abhorret à pietate & praxi Communi, ac Regulis Missalis, suadere seu expedire Communionem iustificato, qui paulò antè fornicatione, mollietate &c. se contaminavit, hoc solo titulo, quòd sit iustus, adeòque sit accepturus augmentum gratiae. Quin immo etiam si dubiteretur, an voluntaria fuerit in causa mortali pollutio nocturna, consulitur abstinencia à Communionem. De quo vide *Regulas Missalis Tit. de Defectibus Missae §. 9.*

num. 5. Et in antiquissimo Concilio Eliberitano (quod refertur c. *Omnis homo*, de *Consecrat. dist. 2.*) praescribitur uxoris abstinencia à copula conjugali tribus saltem ante Communionem diebus. Denique Sancti valde exaggerant singularem animi puritatem & devotionem in susceptione hujus divinisimi Sacramenti requisitam: quae planè non subest ut plurimum in iustis communibus.

Nec obstat, quòd *Tridentinum sess. 22. c. 6.* optet, ut in singulis Missis fideles adstantes non solum spirituali affectu, sed sacramentali etiam Eucharistiae perceptione communicarent. Nam optat, partim ut aliqui saltem id faciant, partim ut digni inveniantur, non tamen ut id promiscue faciant etiam iusti in praesenti facie Ecclesiae, in qua adeò refriguit charitatis fervor & abundavit infirmitas.

Non obstat etiam Declaratio Cardinalium ad d. locum Concilii declarantium obflare Tridentinum Episcopos volenti praescribere certa tempora, velut dies Dominicos, quartanas, sextam feriam, quibus tantum liceat viris Laicis conjugatis, negotiatoribus, & mulieribus etiam non conjugatis, sanctissimam Eucharistiam sumere. Non (ut omittam auctoritatem istius Declarationis ex variis capitibus nutare, ut habet *Dicastillo* *disp. 9. n. 461.* signanter quòd de ea authenticè non constet) nihil in ea habetur contra à nobis dicta. Aliud enim est, suadere indifferenter omnibus quotidianam Communionem, aliud declarare, quòd Episcopus non possit determinare certos dies hebdomadae, quibus ita liceat praefatis generibus personarum communicare, ut aliis diebus id eis non liceat generatim, quantumvis forent dispositi: cum potius semper hic cibus debeat esse paratus ex mente Tridentini convenienter praeparatis, cujuscumque sint generis personae: quarum singulae etsi non sint singulis diebus dispositae, possunt tamen nunc haec, nunc illae esse paratae, atque hac ratione poterit, juxta votum Tridentini, Missis privatis interponi Communio laicalis.

Non obstat denique, quòd Sacerdoti tepido non dissuadeatur quotidiana Communio. Nam haec facilius ei congruit, tum ratione beneficii aut obedientiae regularis, tum ratione stipendii frequenter ad sustentationem necessarii, tum ratione officii sacerdotalis bonique communis ex Sacrificio provenientis Ecclesiae ejusque membris. Quamvis nec ego universim suadere possum Sacerdotibus, qui in rei veritate sunt saeculares, ac vix nisi terrena sapientes, ut quotidie celebrent, frequenter sine gustu & ex mera consuetudine, ac, eheu! nimitum perfunctorie pro re tanta.

QUAE

QUÆSTIO III.

An iure divino sit Laicis præcepta Communionis sub utraque Specie?

Scripturæ sensus & divinorum præceptorum declaratio est petenda, quæ est firmamentum fidei & columna veritatis.

Accedit, quod pleræque figuræ Eucharistiæ, manducationem sub una specie significant, ut Lignum vitæ in medio paradisi, Agnus paschalis, Manna, participatio sacrificiorum. Inde enim conjectura desumitur, Christum non imperasse omnibus sumptionem duplicis speciei. Quæ etiam sumitur ex Act. 2. ubi describitur sacra Communio fidelium his verbis: Erant perseverantes in doctrina Apostolorum & communicatione fractionis panis, & orationibus. Ubi aperte, latente ipso Luthero & Calvino, fit mentio, non de fractione panis usualis in prandiis, sed panis Eucharistici, non facta mentione calicis: quo usos fuisse Nazaræos ad Christianismum conversos, in istis initiis adhuc legalia observantes, adeoque à vino, omnique potu inebriativo abstinentes, minùs credibile apparet; quos tamen omnino à Communionem abstinuisse non est probabile. Et quidquid sit de his & similibus conjecturis (quas discutit Bellarminus lib. 4. de Eucharistia cap. 24.) veritas Catholica

Probatur II. quia etiam in primitiva Ecclesia fideles frequenter communicabant sub una tantum specie: adeoque constat Ecclesiam tunc non censuisse, sumptionem utriusque speciei esse iure divino necessariam. Nam in primis tempore persecutionis concedebatur fidelibus, ut hostias sacras domù deferrent, & inde quotidie sumerent; ut patet ex Tertulliano l. 2. ad uxorem ubi ait: Non sciet maritus, quid secretò ante omnem cibum gustes? & si sciverit, panem, non illum credit esse, qui dicitur. Idem patet ex Clemente Alexandrino, Cyrillano, Basilio & aliis. Domum autem non conferebant fideles, nisi species panis, quæ solæ dabatur in manus fidelium, calix autem adhibebatur ori communicantium, ut patet apud Cyrillum Catech. Mystagog. 5. qui etiam in domibus non habebant vasa sacra, quibus contineri posset sanguis Christi, ut clarissimè patet ex Apol. 2. Athanasii contra Arianos.

Idem comprobatur ritus antiquus communicandi infantes; qui cum non possint cibum aliquem solidum sumere, instillabatur in os eorum aliquid Sanguinis Domini, ut etiam testatur Cyprianus Serm. de lapsis, adeoque sub una specie dabatur eis Eucharistia.

Deinde antiquissimus Ecclesiæ Latinæ usus (cujus meminit antiquus Ordo Romanus editus ante 800. annos) habet, ut Sacerdos in Parasceve sub una tantum specie communicet. Et simile quiddam de Ecclesiâ Græca testatur Concilium Laodicenum can. 49. in qua per totam quadragesimam, præterquam in Sabbato & die Dominico, fiebat Communio ex præsanctificatis, uti apud Latinos in Parasceve.

29. Confirmatur ex usu primitivæ Ecclesiæ.

Ex Communione infantium.

Et Communione ex præsanctificatis in Parasceve.

Tertio

IRCA annum Domini 1412. Quidam Petrus Dresdensis & Jacobellus Misjuensis in Bohemia ceperunt id asserere, condempnantes proinde Ecclesiam Latinam, velut quæ injustè Laicis subtrahat usum Calicis. Hos studio opponendi se Ecclesiæ Romanæ secutus est Calvinus aliique Hæretici nostri temporis: quàmvis Lutherus & Melancthon in hac re sint varii & inconstantes, modò cum adversariis loquentes, teste Martino Becano de Eucharistia c. 24.

Verum neminem, excepto sacrificante, teneri iure divino ad sumptionem utriusque speciei est veritas Catholica, definita in Concilio Tridentino sess. 21. c. 1. & can. 1. & antea in Constantiensi sess. 13. & olim ante utramque Concilium idem docuerat Alexander Augustus, Albertus, D. Thomas, D. Bonaventura Scotus & alii, hæresibus nondum exortis, & deinceps omnes Theologi. Quàmvis olim Communio laicalis sub utraque specie fuerit satis usitata, ut etiam indicatur I. ad Cor. 10. & 11. illaque consuetudo in variis Ecclesiis perseveraverit usque ad tempora D. Thoma ut ex ipso colligitur q. 80. art. 12.

Hoc autem supposito, facile patet usum calicis potuisse ab Ecclesia Laicis iustissime prohiberi, non solum ut in tertia Ecclesia sit conformitas, utque contra Hæreticos ostendatur, totum Christum sub singulis speciebus contineri, sed etiam & potissimum ut consuleretur reverentiæ Sacramenti, quod fidelibus ita multiplicatis, senibus, pueris, infirmis, multis valde agrestibus sine effusionis periculo administrari nequit, nec commode transportari, aut diu conservari sub speciebus vini. In his enim, sicut in aliis quæ dispensationem & usum Sacramentorum concernunt, Christus reliquit Ecclesiæ plenariam disponendi potestatem, salvâ Sacramentorum substantiâ. Unde etiam Ecclesia de facto Laicis strictissime usum calicis inhibuit in Constantiensi citato & Tridentino sup. cap. 2. Neque Ecclesia per hoc fideles Sacramento privavit, sed tantum certo modo illud sumendi: cum sub altera tantum specie totus Christus verumque Sacramentum sumatur, ac propterea quod ad fructum attinget, nullâ gratiâ necessariâ ad salutem, defraudentur, qui unam speciem solum accipiunt, ut loquitur Tridentinum, sup. c. 3.

Itaque sumptionem utriusque speciei non esse à Christo præceptam, Probatur I. quia Ecclesia numquam intellexit tale præceptum fuisse in Scriptura expressum aut fidelibus traditum; quin potius declaravit contrarium; ab ipsa tamen verus

30.
Ex dicitur
na assertio-
tione Eu-
charistia
pro infirmis.

Tertio idem patet ex antiquissima consuetudine (quam etiam saeculum *Cypriani* agnovit, & de qua videri potest *Clemens Romanus* l. 8. *constit. c. 13.* & *Eusebius* lib. 6. *Ecclesiastica historia c. 34.*) assertandi in loco deputato Eucharistiam pro aegrotis; ita ut teste *Sophronio in Prato spirituali c. 79.* servaretur aliquando per annum: quod satis declarat jam conservari solitas species panis pro communicandis aegrotis, cum vini species tam diu servari non possint sine periculo irreverentiae.

Eorumque
Communione
sub una
specie.

Unde testatur *Eusebius* l. 6. *Histor. c. 34.* ex Epistola *Dionysii Alexandrini*, Presbyterum dedisse puero particulam Eucharistiae deferendam *Serapioni* seni aegroti: ac iussisse, ut eam prius madefaceret, quam seni porrigeret. *Amphilochius* quoque in vita *S. Basilii* scribit, eum in morte Eucharistiam accepisse in sola specie panis, quam longo tempore asservaverat.

Ex praxi
Manichaeorum.

Denique *Manichaei*, teste *Leone I. Serm. 4. de Quadrages.* numquam communicabant, nisi sub specie panis; nec tamen ex hoc praecise capite sunt redarguti erroris ab *Epiphano*, *Augustino* vel alijs, qui de eorum erroribus scripserunt. Immo ut haeresim suam tegerent (teste *Leone supra*) panem Eucharisticum cum Catholicis sumere solebant; vane utique, si usitata & libera non fuisset *Romae* *Communione* sub una specie. *Graeci* quoque numquam *Latinos* ex hoc capite redarguerunt: etsi alioquin valde effusi in praetendis & conquirendis quibusvis, quae speciem erroris vel tenuem, etsi infundate, putabant habere. Plura vix apud *Belarminum* lib. 4. de *Eucharist. c. 24.*

Denique ex
inconmodis.

Confirmatur: quia cum *Christus* totus contineatur sub alterutra specie, non erat ratio praecipienda generaliter utramque; praesertim ob gravia inconvenientia; partim supra insinuata, partim quia multi nullatenus ferunt potum vini, partim etiam quia in multis regionibus non posset haberi copia vini sufficiens multitudini fidelium communicanda.

31.

Objicitur I. *Christus* *Joan. 6.* ait: *Nisi manducaveritis carnem Filii hominis, & biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis.* Ergo praecipitur est sumptio utriusque speciei. Resp. Neg. Conf. nam (utcumque sermo ille *Christi* juxta varias sanctorum Patrum & Doctorum interpretationes intelligatur) qui dixit hoc, dixit quoque: *si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in aeternum.* Et post similia saepius repetita tandem concludit: *Qui manducat hunc panem, vivet in aeternum;* ut recte notavit *Tridentinum sess. 21. cap. 1.* adeoque cum soli panis ibi frequentius tribuatur vivificatio, non potuit ibidem praescribi utriusque speciei ad vivificationem animae necessitas. Praecipitur itaque ibi sumptio dumtaxat Eucharistiae Sacramenti, sub quacumque tandem

Non obstant
verba *Christi*
Joan. 6.
Nisi manducaveritis
&c.

specie, ita ut praecipitum verletur circa rem qua sumitur, non circa modum quo sumitur: jam vero etiam sub altera tantum specie caro & sanguis sumuntur; ob mutuam connexionem & concomitantiam.

Deinde potest propositio *Christi* intelligi in sensu etiam copulativo seu potius distributivo, idque secundum rigorem dialecticum hoc modo: *Si nec manducaveritis carnem Filii hominis, nec biberitis ejus sanguinem &c.* Nam particula exceptiva, *Nisi*, involvit negationem, & valet idem quod, *si non* (ut etiam expressit *Graecus*) & repeti debet etiam in secunda parte enuntiationis compositae. Velut si diceretur: *Nisi adsit Ceres & Bacchus, friget Venus.* Sensus enim est: *Si neutrum adsit, friget Venus;* cum alterutrum sufficiat, ut non frigat.

Objicitur II. *Christus* *Matth. 26* dixit: *Bibite ex hoc omnes.* Resp. id esse dictum solis Apostolis, ideoque *Syrus* vertit, *Vos omnes*, & *Lucas* expressit c. 22. hoc modo: *Druidite inter vos*, sic videlicet, ut in orbem vos omnes aliquid ex eodem isto calice bibatis. Panem enim consecratum ipsemet fregerat, & singulis dederat. Unde hoc impletum fuisse testatur *Marcus* c. 14. *Et biberunt ex illo omnes.* Quare patet, quam inepte *Haeretici* inde conficere velint omnibus fidelibus praecipitum sumptionem etiam specierum vini.

Objicitur III. *Christus* *Luca 22.* dixit: *Hoc facite in meam commemorationem;* id est, distribuite omnibus utramque speciem. Resp. *Christum* ibi sumptionem Eucharistiae praecipisse quidem Ecclesiae, attamen non omnibus omnem sumendi modum, sed in hoc plurimum reliquit dispositioni Ecclesiae, ex ejus traditione oportet cognoscere, quousque *Christi* mandatum se extendat.

Objicitur IV. *Judaei* omnes in deserto non solum comederunt manna, sed etiam biberunt aquam de petra, teste *Apostolo* 1. ad *Cor. 10.* Atqui haec erant figurae Eucharistiae sub utraque specie sumendae: ergo & nos in deserto hujus vitae utramque speciem debemus accipere. Resp. hoc argumentum potius pro nobis facere: quia illi non eodem tempore & loco acceperunt manna & aquam de petra; sed aliquot diebus interpositis manna eorum datum est in deserto *Sin.* *Exod. 16.* aqua vero in *Raphidim* *Exodi 17.* Unde haec erant figurae Eucharistiae sub una specie sumendae; sicut & panes propositionis, quibus nullus mysticus potus erat adjunctus; & participatio sacrificiorum, quorum sola caro manducebatur, sanguis autem omniaque libamina effundebantur *Deo*, ut patet *Exodi 25.*

Objicitur V. Auctoritas quorundam Patrum. Ex quibus tamen nihil aliud habetur, quam usum calicis olim fuisse *Laicis* sumptum, cum nece esset ab Ecclesia interdic-

Quod si subinde Patres videantur dicere (tamen aperte non dicunt) sanguinem esse necessario sumendum, intelligunt ipsum Eucharistia Sacramentum, quod corpus & sanguinem continet, & indifferenter à Patribus exprimebatur modò nomine corporis, modò nomine sanguinis, eò quòd tunc sub utraque specie permitteretur. Vel intelligunt sanguinem sumendum, saltem cum corpore, in quo continetur. Quo sensu Paschasius lib. de Corpore Domini c. 19. dixit: *Nec Caro sine Sanguine, nec Sanguis sine carne iure communicatur*, q. d. illum non iure communicare, qui sentit unum sine altero accipi. Quo sensu idem c. 17. dixerat: *Non rectè caro Christi sine divinitate sumitur, nec divinitas sine carne præstatur.*

Signanter obijci solet auctoritas Gelasii Papæ c. *Comperimus, de Consecrat. dist. 2.* ubi detestatur perceptionem Sacramenti sub una tantum specie, & præcipit sumi sub utraque. Sed juxta *D. Thomam* & antiquas Glossas loquitur de sacrificantibus, & plane consonat titulus præfixus apud Gratianum, qui est; *Corpus Christi sine ejus sanguine Sacerdos non debet accipere.* Quadrat etiam ratio Pontificis: *quia divisio unius ejusdem mysterii sine grandi sacrilegio non potest provenire, utique in sacerdote sacrificante.* Potuitque illa divisio à quibusdam Sacerdotibus tunc hæresi Manichæorum infectis usurpata fuisse. Si autem loquatur etiam de Laicis (ut Quidam volunt) arguit superstitionem quorundam, qui more Manichæorum credentes Christum assumpsisse corpus sine sanguine, & vinum esse creaturam malam à principio malo creatam abstinabant semper ab usu calicis. Et huic responsioni favet parenthesis: *Quoniam nescio, quâ superstitione docentur obstringi.* Quare hoc modo ad Gelasium respondet Joannes Hesselius Tr. 2. de Communionem sub unica specie cap. 7. At alii censent, Gelasium ibi simpliciter prohibere, sumi Eucharistiam sub una specie, scilicet panis; idque quâ hoc prohibuerat Leo Papa Gelasii prædecessor ob hæresim Manichæorum & quorundam aliorum, qui docebant Christum assumpsisse corpus phantasticum sine sanguine, ideoque contendebant Eucharistiam sine sanguine esse sumendam. Ita *Quartus art. 15. circa initium*, & ex eo *Wiggers q. 80. art. 12.* Quod tamen hi Auctores id referunt inhibendum à Leone Papa in quodam Decreto & Serm. 4. de quadrages. non satis ostendunt, Decreti locum non citantes, & Sermo sem citatum non rectè allegantes. In hoc enim non condit novum decretum, sed (ut patet ex contextu) pro signo quo deprehendantur Manichæi (qui vinum velut malam creaturam reprobabant) ut agniti pellantur, ponit, quòd *Christi Corpus accipiunt, Sanguinem autem haurire omnino declinant, stabiliter scilicet & studiosè.* Quàmvis alioquin Catholicis esset

liberum & indifferens, abstinere à calice vel non. Qui credibiliter ex hoc stile deprehendendi Manichæos, exinde stabilis cœperunt uti calice, saltem ad tempus.

Objicitur VI. Fideles dum privantur unâ specie, privantur perfecto & integro convivio, & majori gratiâ per utramque speciem conferendâ, ergo Ecclesia non rectè usum calicis eis ademit. Resp. privari Laicos convivio perfectiori quoad rationem signorum sensibilibus, non tamen quoad rem contentam; nec privari ullâ gratiâ necessariâ ad salutem. Et quàmvis (quod Plerique negant) major gratia per utramque speciem conferretur, potest tamen illud augmentum meliori præparatione aut frequentiori Communionem compensari, ac illo non obstante species vini ob urgentes causas supra memoratas inhiberi, sicut inhibetur secunda & tertia communio eodem die faciendâ, etsi amplioris gratiæ causativa. Verè tamen Communionem sub utraque specie majorem gratiam non conferre, cum communi Sententia ostendatur *disp. 7. qu. 3.*

QUÆSTIO IV.

De Præcepto Ecclesiastico sumendi Eucharistiam.

Dico I. Concilium Lateranense sub Innocentio III. (& refertur c. *Omnis utriusque sexus, De penitentis & remissionibus*) statuit, ut *Omnis utriusque sexus fidelis, postquam ad annos discretionis pervenerit, saltem semel in anno confiteatur, suscipiens reverentè, ad minus in Pascha, Eucharistia Sacramentum; nisi forte de proprio pervenerit, Sacerdotis consilio ob aliquam rationabilem causam ad tempus ab hujusmodi perceptione duxerit abstinendum; alioquin & vivens ab ingressu Ecclesiarum arceatur, & moriens Christianâ careat sepultura.* Idem confirmat & definit Tridentinum sess. 13. can. 9.

Ubi advertit I. requiri, ut communicaturi pervenerint ad annos discretionis. Quod non ita est spectandum ex eorum ætate, quàm ingeni maturitate, & circa res fidei instructione, ita ut aliqui etiam anno decimo sint admittendi, aliqui vix decimo quarto ætatis. Non potest tamen de hoc statui certa regula, sed juxta Doctores communiter relinquitur iudicio parentum, Parochi, vel prudentis Confessarii, qui poterit subinde Communionem ad unum alterumve annum suspendere, etsi iudicetur puer ad annos discretionis pervenisse, ut crescat devotio & reverentia erga Sacramentum. Quàmvis peccent pueri determinationi parentum aut Confessarii resistentes; uti & ipsi parentes hæc in re notabiliter negligentes. Declarat autem Ecclesiæ consuetudo pueros citius teneri ad annuam Confessionem, si peccaverint mortaliter,

36. *Semel in anno obligantur omnes, qui ad annos discretionis pervenerint, nisi forte de proprio pervenerint, Sacerdotis consilio ob aliquam rationabilem causam ad tempus ab hujusmodi perceptione duxerit abstinendum; alioquin & vivens ab ingressu Ecclesiarum arceatur, & moriens Christianâ careat sepultura.*

37. *Quando parvuli sine consensu parentum venisse ad annos discretionis quoad annuam Communionem,*

An citius quoad annuam Confessionem,

taliter, quam Communionem: tum quia major est confessionis necessitas: tum quia major est mysterii Eucharistiae intelligendi difficultas, & requisita in suscipiente reverentia.

38. *Quid per Pascha intelligatur.* Adverte II. per Pascha intelligi tempus à Dominica Palmarum usque Dominicam in Albis inclusive; ut patet ex praxi Ecclesiae, & declaratione *Engenii IV.* apud *Navarrum c. 21. n. 45.* Quod tempus in certis Ecclesiis recepta consuetudo longius, immo in aliquibus per totam Quadragesimam extendit.

Dilatio Co. munionis relinquitur rationabili arbitrio Parochi aut Confessarii. Adverte III. per proprium Sacerdotem, ex cuius consilio possit differri Communio paschalis, intelligi non solum parochum vel superiorem, sed etiam quemlibet Confessarium, qui eo tempore potest Confessionem excipere: censetur enim ad hoc à propriis animarum pastoribus delegatus eo ipso, quod potestatem acceperit Confessiones excipiendi: praesertim cum consilium differendi saepe sumendum sit ex conscientia poenitentis, quam parochus revelare non tenetur, v. g. quia confessio generalis est praemittenda, poenitens ad perfectiorem dolorem est disponendus &c. Idemque recepta praxis declarat; idque singulariter circa Communionem parvulorum inchoandam, vel absolute differendam. Et consonat quoad hos *Catechismus Romanus c. De Eucharistia. numer. 48.* dicens: *hoc neminem melius constituere posse, quam Patrem, & Sacerdotem, cui illi consentitur peccata: ad illos enim pertinet explorare, & à peris percunctari, an huius admirabilis Sacramenti cognitionem aliquam acceperint, & gustum habeant.*

Poenam non communio centium est ferenda sententia. Adverte IV. poenam, quae in Jure apponitur, non esse latam, sed ferendam, etsi in quibusdam Ecclesiis imponatur poena latae sententiae.

39. *Communio Paschalis est adit consensus in Parochia, nisi adit consensus saltem praesumptus parochi.* Adverte V. obligare hoc praecipuum, ut Communio fiat in propria parochia, nisi adit consensus, saltem rationabiliter praesumptus (qui etiam sufficit secundum *Navarrum cap. 21. num. 52. Rodriguez Tom. 1. qq. Reg. qu. 56. art. 3. Aversa q. 10. sect. 4. Bassium in Supplem. V. Communio n. 3.* & alios communiter, ut ait *Bassius*) proprii Pastoris vel superioris ad alibi communicandum. Id patet, tum ex communi sensu Doctorum existimantium hanc circumstantiam etiam obligare sub mortali: tum ex usu Ecclesiae; tum ex eo quod Pontifices communionem illam in privilegiis Mendicantium tam constantè excipiant. Idem quoque declaratur in *II. Synodo Mechliniensi Tit. de SS. Eucharistiae Sacram. c. 5.*

40. *Circumfertur privilegium quoddam Regum Intrinum.* Solum ob stare videtur privilegium in contrarium tam expressè concessum à *Nicolao V.* Monasterio *B. Mariae de Guadalupe* Ordinis *S. Hieronymi*, confirmatum à *Paulo III* per vivae vocis oraculum, ut testatur *Antonius Cardinalis* ejusdem Papae *Poe-*

nitentiarius. Hoc autem privilegium, uti & cetera omnia praefato monasterio concessa, *Pius IV.* & alii fecerunt communia toti Ordini, ut ostendit *Rodriguez Tom. 1. q. 55. art. 9. & quasi. seq. art. 3.* adeoque communicatur reliquis Ordinibus Mendicantibus praefatum privilegium, utpote qui cum dicto Ordine in privilegiis communicant. Quare *Rodriguez* posteriori loco & nonnulli alii existimant praecipuum Communionis Paschalis posse satisfieri in tempore Mendicantium. Sed cum privilegium istud à quibusdam vocetur in dubium, nec fit in usu apud Mendicantes; sit etiam summe odiosum pastoribus, qui ad minus semel in anno praesentiam suarum ovium merito requirunt: ideo existimo in praxi (quidquid sit speculativè de validitate) ab illis plane abstinendum, omnibusque in parochia Communionem esse efficaciter persuadendam: praesertim cum Congregatio Cardinalium nomine & auctoritate *Urbani VIII.* declararit *Boncompagno Archiepiscopo Neapolitano 20. Martii 1638.* ad querelam ejusdem urbis Parochorum institutas contra *Patres Theatinos & Societatis Jesu* Communionem Paschalem in propria parochia omnino debere fieri.

Excipiuntur tamen ex consuetudine Sacerdotes, etiam saeculares, qui satisfaciunt, ubicumque celebrent: uti & Religiosi, etiam Laici, qui satisfaciunt in suis monasteriis. Idem est secundum *Sanchez, Aversa, Diana* & alios de advenis & peregrinis, quantumvis aliqui velint illis esse communicandum in parochia sui hospitii. Denique famulis sive familiaribus Religiosorum Mendicantium possunt iidem liberè administrare Communionem paschalem, sicut etiam Viaticum & Extremam-Unionem, quando degunt intrà septa monasterii; ex privilegio Societatis Jesu concessò à *Paulo III.* & aliis concessis Fratribus Minoribus apud *Rodriguez q. 56. art. 14.*

Petes I. An huic praecipuo satisfiat per Communionem sacrilegam? Resp affirmativè cum Doctoribus communiter contra *Franciscum Sylvium* & quosdam alios. Ratio est: quia substantia praecipui habetur in manducatione sacramentali & religiosa; modus autem extrinsecus, vel finis intentus, v. g. obtentio gratiae, non cadit sub praecipuo. Aliud est de sacrilega Confessione: cum enim illa non sit sacramentalis, nec valida, non ponitur substantia praecipui. Unde si Confessio foret valida, etsi informis, satisficeret per eam: sicut satisfit praecipuo Baptismi, etsi suscipiatur sacrilegè & cum obice.

Ex quo sequitur etiam satisfieri praecipuo divino positivo & affirmativo communicandi per communionem sacrilegam: sicut praecipuo affirmativo divino suscipiendi Baptismum satisfit per illius veram, etsi indignam,

dignam, susceptionem; qui proinde non possit iterari. Prout neque infirmus, qui ipsa die mortis Viaticum sumpsisset cum obice, non deberet neque possit iterato illud, esto à Christo praecipuum, sumere.

Nec obstat, quod jure divino praecipiat communio in statu gratiae sumenda; adeoque eadem praecipiat jure Ecclesiastico, utpote determinante jus divinum ad certum tempus. Nam jus istud divinum est naturale & negativum, quo vetatur solum indigna sumptio, uti susceptio indigna Baptismi: hic autem solum est quaestio de praecipuo positivo affirmativo, quo praecipitur sumptio Eucharistiae. Aliud namque jus manifestè constat non fuisse impletum, sed violatum. Neque Ecclesia illud determinat, utpote determinatione non indigens, sed obligans ad semper & pro semper: cum nullo umquam tempore possit quis accedere indigne vi juris naturae. Determinat itaque Ecclesia praecipuum divinum affirmativum aliquando communicandi ad annuam communionem: quod verè impletur per sacrilegam.

Non obstat etiam, quod Ecclesia cap. Omnis utriusque sexus praecipiat Eucharistiam suscipi reverenter: ad reverentiam enim internam jure divino naturali requisitam, praesertim ad obtinendum Eucharistiae effectum, tantum hortatur: cum non soleat aut non valeat actus merè internos praecipere, qui ad substantiam actus externi, etiam contentus est certae speciei moralis, minime sunt necessarii. Unde ad summum praecipit reverentiam externam; aut certè internam, qua Christum recognoscimus praesentem: quae etsi praecipua foret, potest cum insufficienti dispositione ad effectum Eucharistiae, adeoque cum sacrilega Communionem consistere.

Petes II. An qui ex malitia aut negligentia non communicavit in Paschate, teneatur adhuc quam primùm communicare? Respondent Doctores passim affirmativè: quia praecipitur absolute sumptio Eucharistiae faciendae semel in anno; & designatur tempus Paschae non ad finiendam obligationem, sed ad sollicitandam, & non differendam diutius Communionem: alligatur autem isti tempori tanquam congruentiori ob venerationem festivitatis. Idque videtur colligi ex textu Canonis & Tridentino supra definiente, Fideles teneri singulis annis, saltem in Paschate, communicare. Quemadmodum igitur quando praecipitur annua solutio alicujus census, faciendae in festo v. g. S. Joannis, non liberatur, qui ista die solutionem non praestitit, sed lex fortius illum urget; ita contingere videtur in praecipuo annuae Communionis, ut proinde qui culpabiliter differt, semper sit in peccato, donec communicet. Idem videtur confirmare consuetudo Praelatorum & Pa-

rochorum, qui etiam per censuras Ecclesiasticas urgent ad quantocius communicandum eos, qui in Paschate non communicarunt: quod signum est, eos non imponere novum praecipuum, sed urgere observantiam praecipui neglecti. Estque indubiè hæc doctrina valde probabilis. Et in praxi omnino admonendi seu urgendi sunt fideles, ut Communionem neglectam statim suppleant; cum id sit securissimum & saluberrimum, quidquid sit de rigoroso praecipuo.

Nihilominus Rodriguez, Henriquez, Victoria, Soto, Valentia, Ledesma, Toletus & plures alii apud Diana P. 3. Tract. 4. Resol. 41. docent eos qui culpabiliter in Paschate non communicarunt, esse isto anno liberos ab obligatione communicandi, existimantes, obligationem illam esse alligatam tempori, adeoque eo elapso expirare; prout cernitur in obligatione legendi horas, audiendi sacrum &c. cum neque ex verbis legis, neque ex mente Ecclesiae hactenus declarata amplius convincatur, & alioquin obligationes sint restringendae. Quod autem Cardinalis Lugo disp. 16. sect. 4. asserit esse duplex Ecclesiae praecipuum, unum de annuè communicando, alterum de communicando tali parte anni, scilicet in Paschate, adeoque eum, qui communicaret extra tempus Paschale, satisfacere priori dumtaxat praecipuo: hoc, inquam, gratis excogitatum est, nec satis consonum communi sensui: neque enim duplicis praecipui violati arguunt se, qui toto anno non communicant. Nec particula saltem, qua utitur Tridentinum id insinuat sufficienter; uti nec particula ad minus qua utitur Concilium Lateranense, cuius ordinationem solum innovat Concilium Tridentinum. Nam solum indicat, Ecclesiam quidem desiderare, ut fideles saepius communicent, non tamen praecipere; nisi quod communicent saltem in Paschate. Quod clarius indicat tenor praecipui, prout etiam pueris in Catechismo proponitur: Eucharistiam ad minus semel in anno, idque circa festum Paschae sumito. Simile foret, si Ecclesia hujus tenoris praecipuum ferret: Ad minus semel in septimana, idque die Dominico missam audito. Sicut autem ibi non censeretur ferri duplex praecipuum, unum pro hebdomada, & alterum pro die Dominico, sed unicum idque expirans cum ipso die Dominico, sic etiam dicendum videtur in praesenti.

Excipiunt tamen omnes casum, quo quis sine culpa distulit communionem ex consilio proprii Sacerdotis: talem enim obligari ad postea communicandum, constat aperte ex textu Canonis. Idem Armilla & plures alii applicant ad casum, quo communicatio ex justa causa vel impedimento est dilata: hic enim casui videtur priori aequivalens; cum dilatio contigerit ex praesumpto consilio Confessarii. Videtur autem in Jure hoc solum exprimi gratia exempli

Judicium in eadem in ordine ad praxim.

45.

Sententia negativa praesertim.

46.

Excipiuntur nonnulli casus.

ordinarii, quia nimirum causa subsistente non solent fideles fidere proprio, sed Confessarii iudicio. Unde mens & ratio legis est eadem ac generalis, quando iusta causa & impedimentum adest: cum etiam arbitrium Confessarii debeat in iusta causa fundari. Alias quoque habens impedimentum se solo excusans, si ad securitatem ex-peteret arbitrium Confessarii, deberet postea ex lege communicare; non autem, si tacuisset: quod absolum apparet.

47.
Satis ob-
jectionibus.

Dices I. Ordinarii seu iudices cogunt incurios communicare postea, idque sub poenis & censuris. Resp. in primis, tales forte sequi opinionem alteram. Deinde (quidquid de hoc sit) poenas minantur ob delictum in omnia Communionem patratum: cum enim propterea mereantur poenam, & Jus nullam lae sententiae apponat, Iudices illam minantur se illaturos, non ob peccatum continuatum omniae Communionis, quasi adhuc obligantis, sed ob peccatum praeteritum; ob quod tamen non infligerent illam, nisi supposito, quod nolint postea communicare. Deinde hoc ipsum possunt eis injungere per modum poenae, quod communicent postea.

Dices II. Qui ex consilio proprii Sacerdotis seu Confessarii distulit communionem tenetur postea; ergo etiam qui ex incuria: ne alioquin malitia ei patrocinetur. Resp. Neg. C. quia prius in textu exprimitur; non posterius. Unde si simili modo loqueretur praecipuum auditionis sacri diebus festis, deberet differens de consilio Confessarii supplere postea missam; non alter, qui omittit ex malitia. Nec hic reportat commodum ex malitia, sed magnum incommodum, scilicet offensam Dei & legis transgressionem; quam alter sic procedendo non transgreditur.

48.
Iure saltem
Ecclesiastico
obligantur
fideles sum-
mere Viaticum.

Dico II. Satis constat fideles obligari iure Ecclesiastico (quidquid sit de iure divino) ad sumendum Viaticum in mortis articulo. Probat ex antiquissimis Conciliis. Niceno can. 13. Carthaginiensi IV. can. 77. & aliis, quae cavent summopere ne morientes discedant sine Viatico. Unde consuetudo haec ita est recepta; ut sine gravi scandalo nequeat violari. Quod est signum gravis obligationis. Quam etiam agnoscit communis sensus Doctorum & fidelium. Quare hunc salutare morem deferendi Eucharistiam ad infirmos, ut eis ministretur Viaticum, omnino retinendum esse, & necessarium, confirmat Tridentinum sess. 13. c. 6. Hinc non sunt audiendi Sylvester V. Eucharistia 3. in principio, Caietanus V. Communio (quorum opinionem Emanuel Sa putat probabilem) docentes, non esse mortale, si omittatur Communio in articulo mortis citra contemptum, ex quo moribundus impleverit Communionem paschalem.

Qualiter
sic compen-

Non est autem articulus mortis sic computandus, quasi Eucharistia debeat sumi

immediate ante mortem: sic enim executio hujus praecipui frequenter esset impossibilis: sed sufficit, quod in gravi morbo, etsi pluribus diebus ante mortem, sumatur, quantumvis ex devotione solent, sine memoria mortis aut hujus praecipui.

Sed peres, quid faciendum, si aliquis sanus existens communicaverit, & paulo post incidat in morbum, ex quo eodem die aut aliquo tempore postea moriatur? Respondetur communiter, non teneri talem rursus communicare eodem die (quod certum esse, ait Wiggers q. 80. a. 11.) immo nec posse: quamquam Nonnulli existiment saltem posse, immo aliqui etiam teneri, rursus communicare: tum quia est sensus & praxis communis: tum quia nulla est causa excusans à multiplicitate Communionis in una die: si enim foret aliqua causa, esset necessitas Viatici, cui jam est satisfactum: sicut si sanus occidendus eodem die communicasset. Quod si uno aut altero die, immo sex vel octo diebus ante morbum communicaverit, consulenda omnino est iterata Communio; non est tamen praecipua juxta communionem Doctorum sententiam. Ratio generalis est, quod talis moraliter loquendo verè communicaverit constitutus in articulo seu propinquitate mortis, etsi ignoraverit se in illo constitutum: quod non obest impletionem praecipui; ut patet in eo, qui ignorans esse diem festum, audit Sacrum. Itaque talis verè accepit Viaticum in articulo mortis: itemque satisfecit fini praecipui.

Ex dictis sequitur milites in tutos et inculosum confictum, item eos qui in itinere sunt periculosam navigationem, similiter lethaliter vulneratos, & damnatos ad mortem, obligari ad communicandum. Unde etiam iudex obligatur reo dare tempus disponendi se ad Communionem, ut patet ex c. Super eo de Haereticis in 6. ubi Alexander IV. praecipit dari Eucharistiam Haereticis traditis brachio saeculari, si sufficientia poenitentiae signa dederint. Idem antea constitutum fuerat c. Quaesitum 13. q. 2. etiam de iis, qui ob alia delicta erant extremo supplicio affiendi. Illud ipsum in Motu proprio edito anno 1569. mandavit Pius V. tollens & prohibens morem contrarium. Denique conformiter ad praedictum Motum proprio hoc iudicibus praecipit Philippus II. Hispaniarum Rex anno 1569.

Q U A E S T I O V.

Qualis Dispositio requiratur ex parte corporis?

Dico I. Ad sumptionem hujus Sacramenti requiritur jejunium. Patet ex generali Ecclesiae consuetudine, quam ab Apostolis manasse testatur Augustinus Episcopus.

118. 6. Ubi

118. c. 6. Ubi etiam ait: *Placuit Spiritui sancto, ut in honorem tanti Sacramenti, in os Christiani prius Dominicum corpus intraret, quam exteri cibi: & ideo per unicum orbem mos ille servatur.* Eadem obligatio constat ex variis Conciliis *Carthaginensi III. c. 29. Constantiensi sess. 13.* & aliis. Quod autem in *Carthaginensi* permittitur, Eucharistiam sumi à non jejunis in die Cœnæ Domini, non est ab Ecclesia universalis receptum, vel potius est contraria consuetudine durum revocatum.

Requiritur autem certò ex praxi Ecclesiæ & sensu fidelium jejuniùm naturale; ita ut media nocte usq; ad tempus Communionis nihil sumptum sit, quòd aliquà ratione censeatur se habere & sumi per modum cibi vel potùs. Dico, à media nocte: quia etsi pro diversitate regionum vel etiam negotiorum dies variè censeatur inchoari, tamen communi Ecclesiæ sensu (quem exprimit *Rituale Romanum*) in hac materia censeatur inchoari à media nocte. Unde si paulò ante mediam noctem quis aliquid sumpserit, postet statim post mediam noctem communicare, quàmvis non dormierit, nec cibum digesserit. Nihilominus devotio & reverentia Sacramento debita exigit, ut sacer ille cibis profano non misceatur. Ideoque etiam convenit, ut post sacram escam non statim sumatur profana, sed ut pietati vacetur, & species prius consumantur; etsi de facto certum aliquod intervallum non sit præscriptum jure aliquo, quod adhuc sit in vigore.

Similiter congruum est, abstinere aliquantisper à sputis: quamquàm mox posteaquam satis confiterit nullum in ore fragmentum remansisse, non sit illicitum spucere. Pariter nec illicitum est aromata ruminare ad sputa seu phlegmata provocanda. Species namque sacramentales, etsi adhuc indigestæ, in stomacho resident, sputum autem seu saliva ex capite in os defluit, juxta *Medicos*, ipsumque *S. Gregorium Homil. 10. in Ezech. ante med. art.* certè ex pulmonibus ascendit, non ex ventriculo, in quo cibis coquitur. Secus tamen foret, si adhiberetur aliquid excitans vomitum. Is enim non nisi, postquam consumptæ fuerint species, potest provocari; regulariter loquendo. Quòd addo ob casum, quo vomitus esset citius provocandus ad conservationem vitæ, v. g. si hostia aut vinum veneno fuissent infecta.

Si horologia sonent inæqualiter, putant Aliqui non posse illo die communicare aut celebrare eum, qui post duodecimam in uno loco auditam aliquid sumpserit. Sed communius censent Doctores, quòd possit sequi tardius horologium, quando non constat illud errare: eò quod illa horologia se habent instar opinionum probabilium, vel saltem (quoniam nimis facile errant) quòd ex usu fidelium, & mente Ecclesiæ sint in simili materia mensura mediæ noctis, quam sequi

nobis liceat, cum ex mensura naturali nobis nihil certi constare possit. Existimant autem plures Doctores mediam noctem computandam præcisè à puncto, quo incipit sonare horologium, immo (ut vult *Præpositus* & alii) à primo sonitu præludii. Quòd licet mathematicè loquendo verum videri possit; nihilominus nonnulli Doctores putant probabile horam v. g. duodecimam moraliter durare usque ad ultimum sonum; adeoque interim comedentem vel bibentem posse postfridie communicare.

Porrò illud habet se per modum cibi vel potùs, quod in stomacho digeritur sive alteratur. Illud autem sumitur per modum cibi aut potùs, quod sumitur per actionem quæ est comestio seu potatio, adeoque ab extrinseco ori impositum per se sumitur, etsi causà medicinæ, & in quantumcumq; parva quantitate. Quàmvis enim in jejunio Ecclesiastico parvitas materiæ cibi excuset à mortali, non tamen in hoc jejunio naturali: quia materia hujus præcepti non est abstinentia à cibo vel potu, sicut in jejunio Ecclesiastico, sed est abstinentia ab Eucharistia post cibum aut potum: quam graviter & meritò inhibere Ecclesia potest, uti abstinentiam à secunda vel tertia Cõmunione.

Hinc sequitur I. post modicum granum anisi, vel post unam aut alteram guttam voluntariè trajectam per os in stomachum, non licere sub mortali isto die communicare. Similiter Sacerdotè, qui in missa sumpserit ablutioem, non posse progredi ad ulteriorem missam celebrandam, prout etiam decernitur *c. Ex parte de Celebr. Missar.* Item qui ori imponunt saccharum, tabacum vel quæcumq; aromata, si ex eis quidpiam deglutiant post mediam noctem: idque etsi vesperi imponantur ori ad curandam raucedinè, catarrhum &c. quia hæc omnia censentur sumpta per modum cibi aut potùs. Idem est de sumptione medicinarum sive ciborum medicinalium; ut habet sensus fidelium & Ecclesiæ, quem expressit *Paulus V. in Rituali Romano Tit. de Cõmunione infirmorum* dicens: *Ceteris fidelibus, sanis videlicet, seu non infirmis ad mortem, nec etiam per modum medicinae ante aliquid sumere licet.*

Quòd si autem aromata vel tabacum in ore retineantur, aut etiã mastentur, ad confortandũ caput vel humores phlegmaticos evacuandos, & non deglutiantur, saltem post mediam noctè, non nocebunt jejunio; quia id agere non est verè comedere. Quòd si aliquid cum saliva descendat, uti natum est fieri, cum impediri nequeat, quin descendat saliva prædictis infecta, non obest jejunio, ut notat *Tannerus disp. 5. q. 8. dub. 4.* Eò quòd non sumatur instar cibi, sed salivæ, & huic immixtum; sicut quòd inter abluendum os, gustandum juscula, salivæ immixtũ transit in stomachum. Est tamen valde secdus & meritò per Ordinarios seu Ecclesiæ Prælatos extirpandus abusus quorundam jugiter

55. Quid se habeat, aus sumatur instar cibi & potùs.

Etsi minus fuerit, mortale est, postea communicare.

56. V. g. trajectum sit granum anisi.

Aromata, tabacum.

Medicina.

quasi, etiam mox ante celebrationem Missæ, tabacum ore masticantium, sicque ore factenti Sanctissima Mytheria fumentur.

57.
Quid de reliquiis que merdentes habent,

Item plerique docent de reliquiis intra dentes relictis ex die præcedenti, eas non quidem violare jejunium, quando involuntariè, sed tunc saltem quando voluntariè deglutiuntur: quamvis contrarium non sit etiã improbable, præsertim si reliquiæ non sint notabiles, quod docet *Tabiena & novissimè Arriaga d. 44. n. 12.* existimans alteram Sententiã nimis esse scrupulosam, neque Ecclesiam de hujusmodi reliquiis fuisse sollicitam.

Quid de papyro,

De papyro, si deglutiatur, est quoque controversia, an solvat jejunium naturale. Variis negantibus (inter quos *Marchant To. 2. Tribunal. Tract. 2. p. 2. Tit. 4. q. 2. in Examine quartæ dispositionis*) pluribus affirmantibus illam habere rationem cibi, quo nonnulla animalia vescuntur, ac digeri à stomacho instar herbæ, ex qua, uti filum lineum, originem ducit. De frusto ligni solidi, auri, plumbi, unguis, lanæ, officuli fructuum &c. quæ à stomacho etiam valido non digeruntur, sed inalterata egeruntur, censent Doctores passim, quod res hujusmodi deglutiendo non solvatur jejunium naturale. Aliud apparet de terra, quæ cibus est quorundam animalium, vel creta, aut crusta parietis, quam mulieres interdum sumunt, sive per modum cibi cum stultè imaginatâ voluptate, sive per modum medicinæ ad inducendum colorem pallidum.

frusto plumbi &c.

58.
Quid de transiectione salivæ, sanguinis,

Sequitur II. salivam, quæ in stomachum etiam voluntariè trajicitur, etsi fiat mox post oris abluionem, non impedire communionem. Similiter nec sanguinem aliosque humores ex cerebro aut gingivâ in os aut stomachum defluentes: quia non sumuntur ab extrinseco per modum cibi aut potûs. Secus est, si ex vulnere v. g. digiti sanguis fugatur & deglutiatur.

Aqua aut liquoris inftar salivæ seu mixturæ transeuntis.

Sequitur III. non impedire communionem, si quis dum os abluit, dum prægustat cibos, vinum, &c. aliquid fortuito transmittat: quia id non per modum cibi aut potûs, sed per modum salivæ censetur sumi. Quamvis secundum Doctores debeat hoc fieri in parva quantitate; aliàs impediret: tunc enim non censeretur transire per modum salivæ. *Præposito tamen q. 80. n. 40.* non videtur magnus faciendus scrupulus, quamvis paulò major quantitas casu transmittatur. Quod

Musca v. g. respiratione attracta, quæ expulsi nequeat, non obest jejunio naturali.

Sequitur IV. non impedire communionem, quòd cum aère, qui inspiratur, aliquid casu transmittatur in stomachum, v. g. musca, aliquæ guttæ pluvie vel pulveres: quia non attrahuntur per modum comestionis, sed respirationis.

59.
Dubius de jejunio an possit communicare.

Quid autem sciendum sit dubitanti, utrùm sit jejunus, controversant Doctores. Nam *Sanchez & plures alii* existimant non posse communicare, eò quòd possessio vi-

deatur esse præcepto. At *Lugo d. 15. n. 42.* censet posse communicare, si dubitet, an noctu aliquid comederit seu deglutiens, non autem, si certus se comedisit, dubitet, utrùm post mediam noctem. Sed hanc distinctionem impugnat *Dicasillo disp. 9. dub. 17. questio 4.* Cum quo & pluribus aliis verius dici videtur, licitum esse communicare, sive sit dubium de comestione, sive de tempore. Potest enim talis censeri possidere suam libertatem: cum enim jus habuerit v. g. cras communicandi, non potest dubium superveniens jâs seu possessionem juris præcedentem evertere.

Quare si petenti Communionem opponatur, eum non esse jejunum, id est, ipsum hodie comedisit vel bibisse, potest is negare, & opponenti incumbit onus probandi, qui non poterit probare contra dubitantem, sive de comestione, sive de comestionis tempore, quòd is hodie comederit; adeoque hic manet in possessione contra legem, quæ mandat, ne Communicet ille, qui ipsâ die cibum vel potum sumperit.

Dices I. Præceptum est fumentis Eucharistiam jejunè; adeoque qui sic dubius eam sumit, dubitat, an præcepto adverteatur. Resp. dubitare ad summum speculative non practicè; utpote munitum possessione, vi cujus practicè judicat, quòd, quicquid sit de veritate dubii jejunii, non sit adstringendus præcepto arcenti à Communione. Sicut etsi sit Lex naturæ vetans usum seu retentionem rei alienæ, potest tamen eam licite usurpare seu retinere, ob antecedentem possessionem, cui nocere nequit dubium impedimentum superveniens.

Dices II. Qualitas non præsumitur, nisi probetur; ut tradunt Jurisperiti: ideoque dubius de ætate ad Ordinationem requisita non potest ordinari, sed debet positive probare suam qualitatem seu ætatem legitimam: ergo in præsentem debet communicans probare se esse jejunum. Resp. quòd dum agitur de jure possessio amittendo, uti in præsentem fit, præsumatur qualitas debita, nisi ostendatur amissa: quæ tumvis dum agitur de jure obtinendo, deberet qualitas ad id obtinendum requisita ostendi, maxime si sit positive prout fit in casu, quo quis prætendit Ordines suscipere, de cujus ætate dubitatur.

Aliter, seu aliis saltem verbis respondentem posset, qualitatem negativam, qualis est in præsentem, non debere probari, sed potius præsumi. Aut si probanda esset, certe non nisi modo negativo, puta; per hoc, quòd non constet de contrario. Aliud est de qualitate positiva, v. g. ætatis jure requisitæ ad Ordines. Et maxime de tali, quæ supposita tribuat jus ad functionem aliquam, v. g. ad visitandum, puniendum &c. Hinc si pro doctore puellæ consanguinæ relicta sit dos, dummodo ipsa non sit inhonestæ, debet quidem positive ostendi consanguinitas, at abstinentia

Ab inhonestate satis probatur, dum non potest ostendi opposita inhonestas.

Hinc in praxi frequenter pacari possunt conscientiae volentium communicare, ac dubitantium, an os abluendo, aquam deglutierint aliter seu amplius, quam per modum salivae. Resolvendum enim est in favorem eorumdem, juxta praemissa.

61. Excipiuntur à Conclusionem nonnulli casus. Nam in primis infirmus constitutus in articulo mortis, si aliter commodè nequeat (in quo scrupulosè non est procedendum) potest communicare non jejunus: tunc enim

urget praecipuum communicandi, cui cedere debere aliud de jejunio naturali, docet praxis Ecclesiae, & Concilium Constantiense sess. 13. Unde non tenetur infirmus communionem differre cum notabili incommodo in sequentem diem, ut tunc possit jejunus communicare: nec etiam cum incommodo differre sumptionem medicinae aut cibi, vel curare, ut Eucharistia ad se deferatur noctu, ut notat Suarez & alii: & satis docet praxis, quae est optima legum interpret. Consonatque absolutus loquendi modus Ritualis Romani Tit. de Commun. infirmorum; ibi: *Potest Viaticum brevi morituris dari non jejunis.* Quod etiam de interficiendis verum est, quando non possunt commodè expectare, ut postero die jejunii Communionem sumant. Neque obligatur iudex executionem sententiae differre, ad hoc ut reus postridie jejunus communicare possit.

Qui potius reus ad hanc metam necessitatis adactus sit exemptus à lege non communicandi non jejunus, utpote obligatus lege fortius obligante de sumendo Viatico.

62. Sed dubitatur, an infirmus possit saepius in eadem infirmitate non jejunus Eucharistiam sumere? Respondetur autem, si mutetur status morbi, ita ut prius periculum mortis, in quo communicavit, moraliter evaserit, poterit in altero periculo superveniente, etsi postridie, iterum communicare non jejunus: tunc enim cessari potest periclitari velut ex alio morbo. Ita plerique Doctores. Immo etsi sit idem status morbi, valde probabile est & tutum in praxi, posse infirmum durante periculo mortis saepius communicare non jejunus, v.g. post octo vel decem dies; immo juxta alios etiam longè citius & saepius, praesertim quando infirmus est assuetus frequentius communicare. Ita contra Vasquez tenent Recentiores passim: nam (quicquid olim fuerit) hodie viget passim ea consuetudo, praesertim inter Regulares, per tot doctissimos & sanctissimos viros publicè approbata, sciente nec contradicente Ecclesia, à cuius usu haec facultas vim suam habet circa infirmos, ut patet ex Concilio Constantiensi citato. Et quamvis non teneatur tunc infirmus iteratò ad Viaticum; non videtur tamen

Ecclesia illud velle subtrahere in extrema hora constitutis.

Dices: Sacerdos non jejunus nequit celebrare ad communicandum infirmum à 63. Secus est de Sacerdote ad communicandum infirmum celebrante. loquin sine Viatico moriturum, ut habet communis sententia Doctorum contra Joannem Majorem, & paucos Recentiores, & probat praxis Ecclesiae: ergo neque potest moribundus non jejunus communicare. Resp. Neg. Conf. quia Ecclesia hoc privilegium concedit infirmo, non verò Sacerdoti. Sicut certum est Sacerdoti non licere celebrare sine sacris vestibus, nec juxta Doctores communissimè in fermentato (quicquid consequenter censuerit Joannes Major id licere) ad hoc ut infirmus praecipuum fortè divinum adimpleat, à quo proinde censetur excusatus, eo quòd nullus sit, qui ritè administret juxta legem Ecclesiae, ob reverentiam Sacramenti aliasque graves causas sancitam.

64. Secundus casus est, quando hoc postulat reverentia Sacramenti: ut si sit periculum irrogandae irreverentiae ab infidelibus, haereticis, animalibus, igne &c. Ita communitè Doctores.

Tertius casus est, quando occurrit necessitas perficiendi aut consummandi sacrificium. Ut in primis si Sacerdos sumpto calice advertat esse aquam, debet iterum consecrare vinum & sumere. Ubi notandum, Sacerdotem dum sumit calicem & gustat aquam, non debere expuere quod jam habet in ore: id enim indecens est. Secundo, si facta consecratione meminerit se non jejunum. Cujus si recordetur ante consecrationem, & privatim celebret, ita ut sine infamia & scandalo possit desistere, tutius est quòd desistat, juxta D. Thomam q. 83. a. 6. ad 2. Immo quòd absolute desistere debeat, docent Doctores passim. Qui tamen addunt, debere progredi, si celebret publice; ita ut ab altari sine gravi nota discedere non possit. Quod simili casu etiam locum habet in Laico, qui existens in scamno communicantium recordaretur se non esse jejunum. Tertio, si post factam consecrationem, etiam unius tantum speciei, deficiat Sacerdos: tunc enim alius debet sacrificium perficere etiam non jejunus, si non adesset jejunus, ut declaratur in Concilio Toletano VII. can. 1. Gravius enim est, sacrificium manere imperfectum, quam Eucharistiam sumi à non jejunò.

65. Quartus casus est, si Sacerdos sumpta ablutione, quamdiu est in altari, advertat aliquas particulas suae primariae hostiae vel etiam aliarum à se tunc consecrarum potest eas sumere: sumptio enim illarum spectat ad complementum ejusdem sacrificii, & conflatur cum aliis moraliter unam actionem sacramentalem, in cujus initio servatum est jejunium naturale: neque enim est necessarium, immo nec possi-

Secus est de Sacerdote ad communicandum infirmum celebrante. Vti nec eidem licet ob id celebrare sine sacris vestibus. Excusat à jejunio Sacramenti reverentia. Necessitas sacrificii perficiendi aut consummandi. Quid se Sacerdos ante consecrationem recordetur se non jejunum. Aus desistat post consecrationem unius tantum speciei. Vti post sumptam ablutionem advertat particulas consecratas.

possibile, ut Sacerdos omnes omnino species sumat, antequam degustet alium potum: quia ante primam abluitionem nec potest ultimam guttam sanguinis ex calice haurire, nec in sumenda abluitione facere, ut restantes guttae sanguinis prius deglutiantur, quam vinum. Unde improbanda est anxia quorundam in elambenda quasi ultima sanguinis gutta cum nausea adstantium sollicitudo: quibus potius curae esse deberet honestas in evacuando calice; cum longè minus referat, quòd paulò plures fortasse sanguinis guttae remanentes abluitionis vino misceantur. Sic etiam Sacerdos, si pars hostiae in calicem immissa in eo post sanguinis sumptionem remaneat, potest curare infundi abluitionem in calicem, & illam partem simul cum abluitione sumere. Similiter, si dum Laicus communicat, adhaereat hostia palato illius, potest sumpto vino transmittere, quamquam moraliter loquendo aliquid vini prius deglutiat. Quemadmodum etiam, si infirmus non possit cibos transmittere, potest ei dari parva hostiae particula simul cum vino imposita cochleari deglutienda.

Dixi, *quandò est in altari*, etiam si cum interrupserit actionem sacrificii distribuendo communionem, aut etiam legerit orationes post Communionem. Quando tamen recessit ab altari, censetur ministerium suum explevisse, & consequenter non posset hoc titulo sumere, sed deberet se gerere, sicut cum aliis quae in hoc sacrificio non essent consecratae; ut docent communiter Doctores: etsi nonnulli extendant etiam ad Sacerdotem qui peruenit ad sacrificium, quamdiu saltem indutus adhuc est vestibus sacris.

Dixi etiam, *particulas suae principalis hostiae vel altarum*: nam reliquiae alio tempore consecratae cum non spectent ad completionem huius convivii & sacrificii, debent asservari, si commode fieri potest, juxta Doctores communiter contra quendam *Philibertum Marchinum*. Si tamen id commode fieri nequeat, debent ob reverentiam Sacramenti sumi etiam extra altare. Quemadmodum quoque inventae reliquiae, de quibus dubitatur, an sint consecratae, possunt sumi post sumptionem calicis vel post abluitionem.

Pro praxi notat *Diana P. 3. Tract. 4. res. 45.* si similes reliquiae consecratae inveniuntur in Ecclesia ubi non est celebranda alia missa, nec asservatur Eucharistia, posse & debere sumi à Sacerdote non jejuno, etiam post absolutum sacrum.

Ex his patet, quòd dum ciborium est purgandum, particulae sint sumendae ante abluitionem, quantum fieri potest: quae autem ob parvitatem alias non possunt ante sumi, possunt sumi cum vino aut aqua missa in ciborium.

Dico II. Nulla alia dispositio ex parte corporis graviter obligans requiritur, utpote nullo jure praescripta. Quod enim Concilium *Braccarense III. c. 3.* (& refertur c. *Ecclesiastica dist. 23*) praecipit, ut Sacerdos etiam laicaliter communicans non aliter accedat quam oratio seu stola utroque humero circumsepeus; alioquin excommunicationi debita subiacet; non est in usu: ut testatur *Azorius* & plures alii apud *Diana P. 1. Tract. 14. de Celebr. missar. resol. 20.* sic saltem ut amplius non obliget. Similiter etiam olim praecipit aliquod fuisse (quod opinatur *Vasquez*) ut polluti & feminae tempore menstruum, & qui habuissent copulam conjugalem, abstinerent certo tempore à Communionem; illud tamen amplius non vigere fatentur Doctores.

Cavendum tamen est in infirmis periculum vomitus, de quo si dubitetur, poterit Sacerdos resolvere juxta iudicium medicorum, vel ex qualitate & interrotatione v. g. tussis &c. ipse iudicium ferre, ut pro majori cautela tentare prius dando hostiam non consecratam. Alioquin semper id diligenter curandum est, ne etiam Viaticum tribuatur à quibus ob phrenesim vel continuam tussim aliumve similem morbum, aliqua indecentia cum injuria tantum Sacramenti timeri potest; ut ait *Paulus V. in Rit. Romano Tit. de Commun. Infirmorum.*

Insuper ex condecenci, & subinde juxta multos sub veniali requiritur, quòd non praecesserit pollutio, maxime culpabilis, utpote etsi culpa fuerit per confessionem detecta, quando relinquit alterationes corporis, & distractiones animi, ac hebetudinem quamdam mentis. Reverentia enim Sacramenti postulat corpus & animum ab his liberum. Quòd si tamen rationabilis causa suaderet, posset licite & decenter communicari, modò pro viribus voluntas illius motibus & distractionibus repugnet. Unde conjugibus sequenti die communicatis, dissuadenda est petitio debiti conjugalis, nisi rationabilis causa praeter voluptatem intercedat: quia talis actus, praesertim causa voluptatis adhibitus, nimiam alterationem corporis & circa spiritualia distractionem solet posse relinquere. Redditio debiti, quae subterfugi non potest, facit purgatur, etiam quoad congruentiam, singulari Communionis affectu. Caeterum in his arbitretur prudens Confessarius, prout secundum Sacramenti reverentiam & animarum serium profectum viderit expedire. Uti saepe in piis hominibus non expedire differri Communionem titulo pollutionis nocturnae involuntariae.

66.
Idem quam
dixi est in
altari.

Quid si ab
hoc recesserit.

vel particula
sint
alio tempore
à se consecrata.

Corollarium
prae
dictum.

QUESTIO VI.

Qualis dispositio requiratur ex parte anima?

IC O I. Ad sumptionem hujus Sacramenti requiritur status gratiae. Ita contra Lutheranos tradunt omnes Catholici, & Tridentinum sess. 13. c. 7. & can. 11. Idque probat ex Apostolo 1. ad Cor. 11. Probet se ipsum homo, & sic de pane illo edat & de calice bibat: qui enim manducat & bibit indigne, iudicium sibi manducat & bibit. Unde Chrysostomus homilia 3. in Ep. ad Ephes. ait: Regem quidem nullus ore tuo faciendo adulari: Regem vero calicem animam graveolenti oscularis. Et Clemens Romanus l. 7. consitit. Apostolic. c. 27. in fine: Si quis (inquit) sanctus est, accedat: si quis non est, curet, ut fiat per penitentiam. Quae formula paucis verbis mutatis invenitur in omnibus antiquis Riturgiis, in quibus ante communionem fideles prae-monebantur his verbis: Sancta sanctis. Quae non tantum esse dicta ad excludendos Catechumenos (ut respondent Haeretici) patet satis ex verbis Clementis, & ex eo quod Catechumeni jam ante exclusi essent ante oblationem sacrificii & consecrationem. Ceteros Patres vide apud Bellarm. l. 4. de Euchar. c. 18. & alios. Ratio est, quod Eucharistia sit Sacramentum vivorum, adeoque supponat vitam animae live statum gratiae.

Ex quo constat statum gratiae esse necessarium etiam ad consequendum Eucharistiae effectum; prout est necessarius in ceteris Sacramentis vivorum, & significat Apostolus loco citato. Nihilominus per accidens potest aliquando conferre primam gratiam, quando quis attritus accederet bona fide existimans se rite dispositum, ut diximus Tract. 11. Disp. IV. Quaest. 1.

Porro peccatum indignae sumptionis Eucharistiae videtur per se loquendo esse gravius omnibus, quae fiunt circa aut contra puras creaturas, vel in usu aliorum Sacramentorum, ut docet D. Thomas, & quidem est eo gravius, quod cum pluribus & gravioribus peccatis acceditur. Quamvis nulli periculosius hoc Sacramentum contingant, ceteris paribus, quam luxuriosi & incestuosi, ut loquitur Paschasius l. De corp. & sang. Christi c. 22. eo quod peccatum illud singulariter puritati hujus Sacramenti adverletur, & fervorem devotionis impediatur, carni spiritum subjiciendo.

Ad gravitatem hujus peccati pensandam quoque facit, quod ob hoc Deus frequenter graves poenas in praesenti vita intentet. Quae de re exempla refert Cyprianus Serm. de lapsis & alii. Ipseque Apostolus 1. ad Cor. 11. idem testatur dicens: Ideo, id est, ob peccatum indignae sumptionis, inter vos

multi infirmi & imbecilles, per morbos scilicet corporales, & dormiunt multi, id est, praetereunt moriuntur seu mortui sunt; ut Patres & Expositores interpretantur.

Dico II. Conscientia peccati mortalis tenetur Communioni praemittere Confessionem sacramentalem, quando fieri potest. Patet ex Tridentino sess. 13. c. 7. Communicare volenti (inquit) revocandum est in memoriam ejus consuetudo declarat, eam probationem necessariam esse, ut nullus sibi conscientia peccati mortalis, quantumvis sibi contritus videatur, absque praemissa sacramentali Confessione, ad sacram Eucharistiam accedere debeat. Idem reperit can. 11. In eadem veritate unanimiter conveniunt Doctores. Excepto scilicet Caetano; cujus Commentarius jussu Pii V. est expunctus. Neque enim Tridentinum imponit recens praecceptum, sed praexistens potius declarat & confirmat. Congruentiam assignat Scotus dist. 9. n. 3. quia non tantum debet reconciliari Deo, sed etiam Ecclesiae, ut quis dignè recipiat Sacramentum Ecclesiae unitatis.

Advertendum tamen doctrinam contrariam non fuisse à Tridentino haereticis damnatam, Unde plerique (teste Palavicino l. 12. Hist. Trid. c. 2. n. 12.) arbitrati sunt antecedentem confessionem ita esse necessariam, ut tamen opinio contraria notam haereticam haud acciperet. Ideoque can. 11. non dicitur anathema juxta morem solitum; sed: Si quis autem contrarium docere, predicare, vel pertinaciter asserere, seu etiam publice dispiciendo defendere praesumpserit, eo ipso excommunicatus existat.

Porro praecceptum hoc non est juris naturalis: quandoquidem ex jure naturae sufficeret status gratiae, qui per contritionem potest obtineri. Doctores tamen magis communiter existimant esse juris divini, illudque ad Ecclesiam tantum declarari. Quare Ecclesia numquam in hoc praeccepto legitur dispensasse in circumstantiis, in quibus revera obligabat. Apostolus etiam dicendo: Probet se ipsum homo, non tam praecceptum statuit, quam statutum à Christo promulgat; ut univèrsaliter praemitteret dicens: Ego enim accepi à Domino, quod & tradidi vobis. Maxime, quia alioquin solum tulisset praecceptum Corinthiis, quibus scribebat; cum tamen Ecclesia in illis verbis agnoscat praecceptum universale, utique à Christo traditum, & à Paulo promulgatum.

Non est tamen improbable (inquit Lessius q. 80. a. 4. dub. 1.) hoc praecceptum esse dumtaxat Apostolicum, sicut praecceptum de Eucharistia à jejunio sumenda: quod tenet Navarrus de Penitentia dist. 5. in principio, Joannes Medina Cod. de Confessione & multi alii. Conineq. q. 8. a. 4. dub. 1. in fine censet utramque sententiam esse satis probabilem, neutram verò habere rationes convincentes.

71. Conscientia peccati mortalis tenetur praemittere Confessionem.

Esti non sit definitum, tanquam articulus fidei.

72. Juxta communem sententiam ex praeccepto positivo Christi.

73. Quamvis non sit in se probabile, tenet Navarrus de Penitentia dist. 5. in principio, Joannes Medina Cod. de Confessione & multi alii. Conineq. q. 8. a. 4. dub. 1. in fine censet utramque sententiam esse satis probabilem, neutram verò habere rationes convincentes.

Fayet huic secundae opinioni, partim quod non satis ostendatur lex divina, adeoque non videatur afferenda: partim quod Præsbyteri Græci, ab antiquo non soleant confessionem præmittere celebrationi Missæ potius, quam ministerio aliorum Sacramentorum. De quo Ecclesia Latina nunquam eos legitur reprehendisse. Immo cum in Concilio Florentino desuper fuissent interrogati ab Eugenio IV. Episcopus Mitilignensis legitime satisfecisse dicitur in fine Concilii.

Quod sua
dicitur.

74.
Verba Tri-
dentini dis-
cuntur.

Præterea dum Tridentinum supra dicitur revocandum esse in memoriam ejus præceptum; ly ejus non refertur ad Christum, sed ad ipsum Apostolum, ut docet contextus. Neque is solum tradit ibi quæ acceperat à Domino, sed etiam nonnulla ipse disponit, alia adhuc reservans, cum ait: *Cetera autem, cum venero, disponam.* Tradit itaque accepta à Domino, ea scilicet quæ Sacramenti institutionem concernunt. Quæ namque modum seu ritum suscipiendi concernunt, potius Ecclesiæ suæ Dominus reliquit, ut inductione declarari posset. Nihilominus præceptum istud universa Ecclesia, scilicet Latina saltem, acceptavit. Potuit etiam Apostolus Paulus, vel alii Apostoli, pollentes potestate universali, veluti legati Dei extraordinarii, præceptum hoc aliis Ecclesiis præscripsisse. Quod saltem subesse Ecclesiastica consuetudo declarat. Non ita tamen declarat, quin illud ipsum Ecclesia quoque statuat & decernat. Unde *Trid. suprà* subjungit: *Quod à Christianis omnibus . . . hæc sancta Synodus perpetuo servandum esse decrevit.* Et *can. 11.* ait: *Statuit atque declarat ipsa sancta Synodus . . . necessariò præmittendam esse Confessionem sacramentalem.* Quod denique Ecclesia nunquam legatur dispensasse, parum urget, eò quod non sit seu non occurrat dispensandi occasio, sed dum subest necessitas, præceptum cesset per se. Deinde quo casu, quam ob causam recurreret quis in materia adeò secreta, ad Pontificem v. g. pro dispensatione?

Hinc satis apparet sententiam priorem, hodie communiter receptam, ex hæcenus ab Ecclesia declaratis non satis patere: quæ proinde solum intra terminos opinionis probabilioris continetur, juxta Doctores passim; ipsumque *Arriaga d. 46. n. 10. et n. 8.* eam vocet veritatem, & in nota marginali appelletur certa.

Petes, An qui post Confessionem sacramentalem rite factam recordatur alicujus peccati mortalis per oblivionem omitti, teneatur per se loquendo seu regulariter illud confiteri priusquam communicet? Resp. Affirm. eò quod hoc præceptum sic declarat communis sensus Theologorum, & consuetudo fidelium. Consonat etiam Tridentinum *sup. c. 7.* universaliter procedens: *Nullus (inquit) sibi conscius peccati mortalis, scilicet non confessi, quantumvis sibi contritus videatur,*

75.
An peccatum
obliti
in confes-
sione jam rite
instituta,
teneatur
quis confi-
teri ante
Communi-
cationem?
Resp. Affir-
mative.

adeoque etiam si peccatum coram Deo commissum sit, absque præmissis sacramentali confessione ad sacram Eucharistiam accedere debeat. Aliis quoque possent tales non solum primà vice, sed toties, quoties volunt, sine prævia confessione communicare, donec nempe incidant in novum mortale: hoc autem plane repugnat communi sensui fidelium.

Dices: Tridentinum agit de confesio peccati mortalis post ultimam confessionem commissi seu ne quidem indirectè absoluti, quem vult non posse communicare sine prævia confessione, ne tantum Sacramentum invidè, atque ideo in mortem & condemnationem sumatur, ut loquitur *can. 11.* adeoque ob majorem securitatem status gratiæ, quæ habetur æqualiter per directam & per indirectam absolutionem, quæque manet usque ad commissionem novi peccati mortalis. Resp. Ecclesiam sive potius Christum potuisse quidem præceptum hoc modo deducere, idque consonè ad finem ipsius præcepti: juxta tenorem tamen ejusdem & communissimum intellectum, an plus de facto exegisse, uti sanè exigere potuit, scilicet, quod communioni præmitteretur confessio toties quoties subest materiæ necessarii confessionis, qualis est peccatum mortale non indirectè absolutum: cui subiectus, verè conscius sibi est peccati mortalis, & obligatus lege Confessionis, implenda utique ante Communionem. Secluso equidem sensu communi, non video, quid efficaciter oppositam doctrinam falsitatis convincat: quam docuisse quosdam Recentiores scilicet *Kellisonus q. 80. a. 5. dub. 2.* & tamquam probabilem admittit *Petrus Corneio*, apud *Arriaga q. 8. sect. 6.* Denique *Art. 29. a. disp. 46. sect. 2. subsect. 2.* censet esse valde probabilem hanc doct. rationi, sive speculativè loquendo esse probabilem, concludens tamen standum esse communi: quam alii tamquam certam seu sine oppositæ probabilitate tractant. Ego verò non censo censurandum, quod non censurat S. Mater Ecclesia.

Hoc equidem addendum communi doctrinæ, quod in casu, quo sic indirectè absolute solutus non posset iterum confiteri ante Communionem, non sit quoque obligatus eliciendi contritionem de eo peccato, quod jam supponitur remissum, ne per contritionem & ret subiectum clavibus Ecclesiæ. Unde Sacerdos, qui Sacro Inchoato recordatur peccati in confessione obliti, sed indirectè absolute non tenetur conteri, sed potest pergere, dum non potest confiteri: si vero recordetur peccati post confessionem commissi, tenetur indubiè in casu simili conteri; consuetò quidem statim, necessariò autem ante consecrationem. Quod si demum recordetur consecratione peractâ, tenetur saltem conteri ante sumptionem. Ad alia verò ceremonialia Missæ non adeò requiritur status gratiæ.

Dixi in Conclusione præmittendam esse Confessionem sacramentalem quando fieri potest: si enim sit communicandi necessitas, & desit copia Confessarii, potest accedi ad Communionem cum sola contritione, ut patet ex *Trid. supra*, & consuetudine Ecclesiæ.

Necessitas communicandi censetur esse primò in articulo mortis, quando quis aliquid esset dicessurus sine Viatico. Secundò, quando Sacerdos tenetur ex officio celebrare, nec potest hoc facere per alium. Similiter quando opus est celebratione ad consecrandam hostiam pro Communionem moribundi, sive Sacerdos teneatur ratione officii, sive non. Tertio, quando sine scandalo aut infamiâ non potest celebratio aut Communiõ omitti; ut si Sacerdos incepisset publicè se vestire, vel si laicus accessisset ad scamnum communicantium, nec posset absque nota recedere. Secus est, si tantum detur occasio cuiusdam admirationis. Vide *Scotum dist. 9. q. un. n. 3.* ubi addit aliud exemplum, quando scilicet consuetudo est in aliqua Religione vel Ecclesiâ, ut omnes non Sacerdotes pariter publicè communicent: tunc enim si quis cum debet communicare, non habet idoneum Confessorem ad manum (quod facilius in Monialibus inclusis contingere posset: circa quas tamen oporteret diligentius curare, ut à frequentioribus Communionibus liceat, nunc his, nunc illis, absque graviore nota abstinere) potest juxta *Scotum* non confessus communicare, non obstante remorsu peccati tunc incidentis, de quo tamen sit contritus aut indirectè absolutus; scilicet ad vitandum scandalum sive infamiam. Quarto, quando Sacerdos Missâ inchoatâ recordatur peccati mortalis non confessi, vel etiam mortaliter peccat, non tenetur Missam inchoatam relinquere, nec Confessarium ad se vocare, etiamsi posset sine nota, si tantum recordetur, aut peccet post consecrationem, juxta *Suarez, Coninck, Præpositum* & plures alios: eò quòd nimis indecens sit sacrificium post consecrationem interrompere. Idem docet *Sotus, Henriquez* & alii, & probabile censet *Diana*, etsi Missa tantum sit inchoata, vel statim post introitum. Et quidem plerumque contingit, non posse convenienter confiteri Sacerdotem ex quo accessit ad altare. Interdum tamen posset esse opportunitas sine nota confitendi. Nec tunc video causam excusantem: quantumvis (quod non est natum fieri) oportunitas solum contingeret jam factâ consecratione.

Idem in similibus casibus locum habet in Laico, quod nimirum conficius peccati mortalis possit in illis communicare, elicita saltem contritione.

Quòd si non sit aliqua necessitas, sed tantum singularis devotio ad communi-

candum, vel celebritas festi, vel indulgentia, non est licitum communicare sine prævia Confessione: quia *Tridentinum* requirit necessitatem, Et meritò: quia obligatio juris, præsertim divini, vel adeò notabilis, non tam facile cessat.

Unde etiam conscio peccati mortalis verosimilius non est licitum celebrare aut communicare sine prævia confessione ad præceptum annuæ Communionis implendum: quia talis nullam patitur necessitatem, cum obligatio annuæ Communionis cesset eò concursum præcepti divini incompossibilis. Ita *Præpositus, Suarez* & plures alii: quamvis non pauci aliter censeant.

Ob eandem rationem non potest ejusmodi Sacerdos celebrare, nisi ratione officii obligetur, ut ipse aut alius audiat Sacrum in die festo, juxta Doctores communis: etsi contrarium non sit improbable, præsertim si Sacerdos alioquin diebus festis diu maneret sine Sacro, vel similiter notabilis multitudo populi careret Sacro in die festo. Facilius autem contrarium hujus & præcedentis Corollarii sustineretur, dicendo cum Variis Confessionem ex solo Ecclesiæ præcepto esse præmittendam Communioni.

Censetur porro non adesse copia Confessarii (quod etiam *Tridentinum* requirit) primò, quando absolute deest, qui posset Confessionem audire. Secundò, quando nullus adest, cui posset penitens confiteri sine interprete. Tertio, quando non potest confiteri Confessario præsentem sine gravi periculo infamiæ, damni, pertractionis ad peccatum, revelationis peccati confessi &c. tunc enim si aliquid horum habeat locum respectu omnium mortalium, censetur absolute deesse Confessarius; si verò solum habeat locum respectu unius vel alterius, tenetur illis omisis confiteri cetera, respectu quorum non censetur Confessarius deesse. Ita communiter Doctores. Quid autem faciendum sit Sacerdoti habenti casum reservatum, si non adsit Confessarius habens potestatem super reservata, & tamen sit necessitas celebrandi, dicitur in *Tract. de Sacramento Penitentia*.

Quantum verò debeat Confessarius distare, ut censetur abesse, non potest certâ regulâ definiri, sed pendet à prudenti judicio. Generatim solum dici potest, eum censeri abesse, quando ob infirmitatem, difficultatem itineris, brevitatem temporis, præsentiam aliorum, urgentia negotia &c. sine gravi incommodo hic & nunc adiri non potest. Ita *Coninck, Suarez, Vasquez* & alii passim.

Subjungit autem *Tridentinum* supra pro Sacerdotibus, ne facile ac indiscretè necessitatem prætexant, ut à confessione se exemptant, ut nihilominus mox confessionem suppleant, dicens: Quòd si necessitate urgente

fat singulari devotio erga Communionem.

An excuset præceptum annuæ Communionis.

An obligatio audiendi missam die festo.

80. *Quando censetur deesse copia Confessarii.*

81. *Explicatur præceptum Ecclesiæ cum quâdam primium Sacer-*

Confitendi
postea.

Sacerdos absque prævía confessione celebraverit, quamvisimum confiteatur. Ubi proinde fertur rigidum præceptum; prout censent Doctores, & ab initio recepit ac intellexit Ecclesia; etsi contrarium existimasse referantur Ledesma & Villalobos, & novissime id fuscè propugnet Thomas Tamburinus in *Methodo expeditæ Communionis cap. 1. §. 6. n. 49. & seqq.* Quorum doctrinam velut ad minus scandalosam damnavit Alexander VII. vetans eam doceri sub pena excommunicationis lætæ sententiæ Pontifici reservata, aut ad praxim deduci. Cum autem præceptum hoc quamprimùm confitendi, non sit naturale vel divinum, sed solum Tridentini; ideo non obligat ubi Tridentinum non est receptum. Similiter non obligat Laicos, aut etiam Sacerdotes laicaliter communicantes; quia solum loquitur de celebrantibus. Neque etiam obligat eos, qui immemores suorum mortalium, aut qui sine urgente necessitate celebraverint; juxta Doctores passim: quia Tridentinum loquitur de conscientis suorum peccatorum, & celebrantibus ob urgentem necessitatem. Similiter nec obligantur, qui recordantur Sacro peracto: immo vix profimilius nec illi qui recordantur post consecrationem, etiam ante Communionem, & (quod amplius est) etsi recordentur Sacro tantum incepto, ut probabiliter Varii docent contra Saarez & alios: nam Tridentinum satis potest intelligi de Sacerdote, qui conscientius peccati mortalis, nempe ante Missam, celebrat, sive celebrare incipit, totamque actionem Missæ exercet sine prævía confessione. Et consonat scopus Concilii, quod voluit arctare Sacerdotes nimis facile præsumentes sine Confessione celebrare, prætextu necessitatis & defectus Confessarij, eis præcipiendo, ut postea statim suppleant: quæ præsumptio non habet locum, nisi Sacerdos sit conscientius peccati ante missam inchoatam.

Quòd verò Tridentinum supra statuit: *Quam primùm confiteatur* seu (ut *Regula Missalis* exprimit) *debet cum primùm potuit confiteri*, id Aliqui (quorum doctrinam ad minus tamquam Scandalosam damnavit Alexander VII, ut supra) explicarunt in sensu apertè enervante vim præcepti, scilicet quòd debeat confiteri suo tempore, puta antequam postea celebret, etsi post menses. Alii è contra id intelligunt in toto rigore, quasi statim post missam debeat, si possit commode, confiteri. Communiùs autem explicant ceteri, ut quam primùm censeatur fieri, si intra triduum: quàmvis si hodie v. g. se offerat occasio, nec putetur ad futura diebus sequentibus, potius sit præveniendâ facies Domini in Confessione sacramentali.

82.

In sumptione
Eucharistia re-

DICO III. Requirit hoc Sacramentum in sui susceptione internam animi devotionem: quæ tamen non est necessaria ad gra-

tia habitualis augmentum recipiendum. Prima pars patet ex Patribus, qui summam devotionem in Communionem requirunt, & tepidè communicantes reprehendunt. Idem ostendit sensus communis fidelium & conscientia remorsus, quem quislibet sentit ex distracta & tepida Communionem. Idem requirit dignitas & reverentia tanti Sacramenti: si enim oratio requirit attentionem & devotionem; quanto magis hæc familiarior & intimior cum Deo communicatio?

Secunda pars est D. Thomæ q. 79. a. 8. & aliorum communiter contra Casetanum. Probatur: tum quia in aliis Sacramentis ad recipiendam gratiam non requiritur actualis devotio: tum quia alioquin sine illa communicans peccaret mortaliter, ut proponens obicem principali effectui hujus Sacramenti, quod tamen est absurdum, & contra omnium fidelium apprehensionem: tum quia hoc Sacramentum etiam dabatur parvulis, & etiamnum in articulo mortis datur, dum abest periculum irreverentiæ, phreneticis seu usu rationis destitutis; qui tamen sine actuali devotione (cujus non sunt capaces) recipiunt gratiam: aliis enim acciperent Sacramentum cum obice, adeoque cum ejusdem injuriæ ac irreverentiæ.

Nec obstat I. quòd Sacerdos quotidie & Laici frequenter communicantes sine devotione, maximum acquirerent cumulum gratiæ ac nihilominus maneat æquè tepidi & difficiles ad resistendum tentationibus: id enim fit, quia per augmentum charitatis habitualis non excluduntur habitus vitiosi, nec mortificantur passionibus: soli quoque habitus acquiriti facilitant ad bene operandum. Gratiæ verò actuales & inspirationes vi hujus Sacramenti suo tempore conferendæ ad resistendum tentationibus parcius dantur tepidis, & in iis facile impediuntur per sollicitudines sæculares, vel frustrantur effectum ob defectum cooperationis liberi arbitrii. Adde, similes facile præservari à mortalibus; qui effectus est unus ex præcipuis hujus Sacramenti effectibus. Adde insuper hanc objectionem militare contra ipsum Casetanum: cum erigat vix sit Sacerdos in bono statu celebrans, quin eliciat aliquem pium actum tempore celebrationis Missæ ante Communionem aut (ut ad hominem loquar, qui fatetur sufficere quòd accedat dispositio perseverantibus in stomachi speciebus) communionem jam factâ, curret adhuc argumentum de incredibili augmento gratiarum in quotidie celebrantibus. Addit denique *Aversa q. 7. sect. 5.* devotionem actualem requiri ad percipiendâ auxilia actualia vi hujus Sacramenti conferenda. Quod tamen non probo: cum dignam susceptionem Sacramentorum comitetur infallibiliter gratia sacramentalis, scilicet gratia habitualis & huic

huic annexum jus ad aliquas gratias actuales sicut patet inductione.

Non obstat II. quod Eucharistia operetur effectum per modum cibi & nutrimenti; cibus quidem seu nutrimentum requirit cooperationem ipsius viventis. Nam similitudo Eucharistiae cum cibo in multis

claudicat, praesertim quantum ad modum nutriendi: cum etiam in parvulis (uti & in ratione destitutis) augetur gratiam sine horum cooperatione, cumque simpliciter dignae susceptioni (cui in anima solum praerogatur vita spiritualis) sit annexa promissio gratiae.

DISPUTATIO SEPTIMA.

De Effectu Eucharistiae.

QUESTIO I.

Quis sit Effectus Eucharistiae?

DICO I. Eucharistia confert augmentum gratiae & charitatis habitualis. Patet tum ex generali doctrina de Sacramentis in communi: tum specialiter ex Florentino in Decreto Eugenii 5. Hujus Sacramenti & Tridentino sess. 13. c. 2. & 3. tum ex Joann. 6. Qui manducat me, vivet propter me: tum ex Patribus passim obviis.

DICO II. Eucharistia venialia delet, & caret mortalia; ut loquitur Innocentius III. de sacro Mystero altaris c. 44. Idem docent omnes Theologi cum aliis Patribus & Tridentino sess. 13. c. 2. ubi eam vocat Antidotum, quo liberemur à culpis quotidianis, & à peccatis mortalibus praefervemur.

Delet porro venialia dupliciter. Primo juxta D. Thomam q. 79. a. 4. & reliquos Theologos mediatè: quatenus nempe confert actualia gratiae auxilia, per quae excitantur actus charitatis & contritionis, quibus venialia immediatè remittuntur ex opere operantis. Secundo juxta D. Thomam supra, Suarez & plures alios immediatè ex opere operato conferendo remissionem venialium, ad quae amplius non viget in anima affectus; quatenus per modum alimenti spiritualis sumpta, restaurat ruinas quotidianarum defectuum cum proportione ad cibum corporalem. Verius tamen puto etiam sic requiri retractationem, saltem virtutalem, ipsorum venialium remittendorum, conformiter ad dicta usq. 4. de Sacramento. in gen. q. 7. & in Tract. de Gratia disp. 5. q. 7. Non enim videtur Deus offensas etiam leves remittere, nisi ab eis se homo aequaliter avertat seu eas retractet. Hic porro modus delendi venialia est proprius; adeoque non male attribuitur Eucharistiae, cui Auctoritates hunc effectum simpliciter, atque adeo propriè adscribunt. Quare Tridentinum diversa loquendi formula utitur, dum Sacrificio Missae attribuit vim propitiatoriam quoad remissionem peccatorum etiam mortalium; clarè insinuans hunc effectum esse solum mediatum, sive

convenire ei mediante obtentione auxilii seu doni poenitentiae.

Potest verò Eucharistiae convenire delictio immediata culparum venialium interveniente actu de se insufficienti ad illas, saltem omnes delendas. Et facilius, si non requiratur vera illarum retractatio in Eucharistiae sumptione. Aliàs si requiratur retractatio, & quavis sufficiat in justo extra Sacramentum, quae in Sacramento, ad delenda venialia, ad quae se extenderit, quoad culpam, vix appareret in Eucharistia alia venialium delictio, quam vel mediata quoad culpam, vel immediata quoad poenam. Quae tamen difficultas pariter militaret in Extrema-Untione, utique habente vim delendi in justis peccata venialia.

Dices: Si culpae veniales per Eucharistiae sumptionem tollantur, in vanum urgerentur fideles, ut se studeant à venialibus, priusquam communicent, emundare. Resp. Neg. Seq. tum quia suadet quod est securius, tum quia illa expurgatio est dignior dispositio, adeoque conferens ad uberiores gratiam Sacramenti: tum quia suadetur displicentia seu retractatio venialium, qualis, saltem aliqua, requiritur ad ea etiam in Eucharistia tollenda: tum quia Confessio est ad hoc velut magis per se instituta. Alioquin nimis saepe venialia confiteri volentibus Confessarii quandoque ingerunt, et aliis quoque mediis, praesertim Communionem, deleri. Praeterea Confessio ipsa potest delere, tum mortalia tum venialia, etiam cum sola attritione, & tamen rectè suadetur fidelibus contritio, per se seu antecedenter deletiva. Prout etiam detestatio culparum venialium est suadenda inungendo, etsi ipsae per Extremam-Untionem remittantur.

Praeservat autem Eucharistia à mortalibus, quatenus vi illius Deus hominem exterius specialiter protegit, ac etiam interius corroborat per singulare adjutorium, ut vel represso daemone & amotis occasionibus à tentationibus liberet, vel ad eas superandas specialia auxilia & gratias tribuat. Unde

DICO III. Certum est apud omnes Theologos Eucharistiam conferre varia auxilia gratiae actuales.

3. Hic tamen modus habet difficultatem.

4. Cur sua deatur prava expurgatio venialium, si haec per Eucharistiam delentur.

5. Qualiter Eucharistia praeservet à mortalibus.

6. Confert gratias actuales.